

Leto XX. Stev. 249

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN SINKOVEC UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA USTANOVljena 5. OKTOBRA 1934 # MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK. OD OSVOBODITVE DO 1. JUL 1951 KOT DNEVNIK. NATO PA KOT DNEVNIK # OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOŠTI Z "BORBO"

Zaščita najmlajših

Skrb države in vse naše družbe za zaščito naraščajoča je čedalje večja. Prežeta z ljubeznijo in humanizmom se naša družbena skupnost s čedalje večjim uspehom posveča otrokom ter prek mnogih ustanov in v najrazličnejših oblikah družbenega skrbstva skrbi za otroško radost in vzgojo. Tudi letošnji Teden otroka je pokazal, da sta varstvo in vzgoja otrok v naši državi dolžnost in skrb vse skupnosti.

V tem oziru proučujejo na pristojnem mestu tudi izboljšanje zakonodaje glede družbene in državne zaščite otrok. Zvezni izvršni svet, ki pripisuje nadaljnemu razvijanju splošne družbene pobude in pobude staršev izreden pomen, je izdal ob Tvednu otroka uredbi, ki predpisuje plačevanje posebnih prispevkov v krajevne sklade za varstvo otrok in poziva gospodarske organizacije, naj tudi one pri tem sodelujejo.

Celotni uspeh zbiranja krajevnih skladov za varstvo otrok še ni znan, ker se je ta akcija nadaljevala tudi po Tvednu otroka. Znano pa je, da so beografska podjetja prispevala za sklad varstva otroka 50 milijonov din. LR Črna gora (brez dveh okrajev) pa kakih 4.350.000 dinarjev. V Celju n. pr. bodo zgradili velik dijaški dom z družbenimi prostori kot internat za dijakke, ki niso doma iz Celja. Sadovi letošnjega Tvedna otroka bodo vsekakor važna podlaga za obravnavanje posameznih vprašanj s področja varstva otrok. Obeta pa se tudi ustanovitev zveznega in republiških skladov za varstvo otrok, za katere bi zvezni svet in republiški sveti zagotovili temeljno glavnico.

Treba pa je poudariti, da važnih vprašanj s področja varstva otrok ne moremo obravnavati samo z zakonitimi predpisi in izključno z državno skrbjo. V naši med vojno opustošeni deželi imamo mnogo perečih vprašanj. Nimamo še ustanove za vzgojo otrok, ki še ne hodijo v šolo, ne dijaških delavnic itd. To so potrebe, ki jih država v dohodnem času še ne bo mogla vključiti v svoj program. Zamotanih vprašanj varstva otrok niso uredile niti mnogo bogatejše dežele z mnogo večjim narodnim dohodkom. Toda skrb za otroke mora biti pri nas tudi naloga krajevnih skupnosti in njihovih organov, naloga vseh družbenih organizacij in državljanov.

Kratke izkušnje iz osamosvojitve naših komun so že pokazale, koliko razumevanja imajo naše krajevne skupnosti za varstvo otrok. V tem času smo storili več kakor v prejšnjih letih. Krajevni skladi, ki bodo samo dodatna sredstva pomoči, bodo omogočili krajevnim skupnostim, da bodo obravnavale mnoga pereča vprašanja postopoma, toda znatno lažje.

Nadaljnje perspektive v razvoju komun in celovitost vprašanja zaščite otrok nas opozarjajo na potrebo, da sistematično sestavljamo programe o varstvu. Programi se bodo vsekakor po potrebah okrajev razlikovali. Povsod pa bodo zbrani sredstva razpolagali upravni odbori skladov za varstvo otrok, ki jih bodo na predlog družbenih organizacij izvolili ljudski odbori. Družbeno upravljanje gmotnih sredstev bo pripomoglo, da bomo zbrali in sprostil nove silo in da se bo varstvo našega naraščajoč nenehoma razvijalo in izpopolnjevalo.

Zato so vse zainteresirane družbene organizacije in vsi naši državljanji pozdravili ustanovitev skladov za varstvo otrok.

Mejo, ki jo zdaj označujejo na terenu, bo treba kasneje še prilagoditi v nekaterih podrobnostih lokalnih pogojev, da bi se izognili nezaklemljenemu razkosanju posestev, hiš in podobno. Ta posel bodo opravile razmejitvene komisije, ki jih bosta kasneje imenovali italijanska in jugoslovanska vlada.

Uveljavljanje ostalih določb sporazuma — prevzem civilne uprave v ustreznih področjih dosedanj STO, uveljavljanje narodnostnega statuta, razgovori o prostem pristanišču in obmejnem prometu — bodo prišli na dnevni red kasneje, ko bo označena začasna meja.

S spomenico o soglasju je predvideno, da bodo vlade Velike Britanije, ZDA in Jugoslavije ukinitile vojaško upravo v conah A in B, brž ko bodo izvršeni predvideni popravki meje. To se pravi, ko bodo novo mejo začasno označili na terenu. Ker rok za to začasno označitev meje poteče na podlagi sporazuma 26. oktobra, je moč predvideti, da bodo tudi vojaški upravi ukinitili v teh dneh. Bržkone tudi kakšen dan prej, ker domnevajo, da bo razmejitvena komisija zaključila delo pred določenim rokom.

V Jugoslaviji in Italiji se že pripravljajo, da bi takoj po prevzemu civilne uprave na področju bivše STO sklenili sporazum o obmejnem prometu med Jugoslavijo in Italijo na tem področju. (Jugopress.)

dan prej, ker domnevajo, da bo razmejitvena komisija zaključila delo pred določenim rokom.

V Jugoslaviji in Italiji se že pripravljajo, da bi takoj po prevzemu civilne uprave na področju bivše STO sklenili sporazum o obmejnem prometu med Jugoslavijo in Italijo na tem področju. (Jugopress.)

Možnosti sodelovanja z Italijo na gospodarskem, kulturnem in političnem področju

IZJAVE PREDSEDNIKA REPUBLIKE TITA DOPISNIKU ANSA

Beograd, 16. oktobra. Predsednik republike Josip Broz-Tito je sprejel danes dopolne v Belem dvoru dopisnika italijanske agencije Ansa, g. Luigija Saporita in mu odgovoril na njegova vprašanja.

Vprašanje: Te dni svet z velikim optimizmom govori o perspektivah, ki se odpirajo italijansko-jugoslovanskemu sodelovanju. Kaj naj bi v tem smislu, po Vašem mnenju, gospod predsednik, storila Italija, a kaj Jugoslavija? Katere ovire bo morala po Vašem mnenju premagati Italija, a katere Jugoslavija?

Odgovor: Po mojem mnenju ureditev tržškega vprašanja ni stvar zase, ker je bila mednarodnega značaja. In prav zaradi tega mednarodnega značaja tega vprašanja je dosežena ureditev velikega pomena. Tu bom govoril najprej o pomenu ureditve tržškega vprašanja za stike med Jugoslavijo in Italijo. Zdej je omogočeno, da uresničimo tiste težnje, ki smo jih imeli že prej, namreč gospodarsko, kulturno in politično sodelovanje, ki so v interesu obeh držav.

Kaj naj storita jugoslovanska in italijanska vlada in kakšne ovire naj premagata? Menim, da tu ne moremo govoriti o odstranitvi teh ovir naenkrat, marveč je treba to delati postopoma. Tu so potrebni potrpežljivost, vztrajnost in iskanje načina in možnosti sodelovanja ter ustvarjanje razpoloženja v naših deželah. Razume se, da vladi tu moreta, pa tudi morata vplivati, ker bo to ustvarilo podlago za tesnejše spoznavanje in koristno sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo.

Sodelovanje mora biti vsestransko

Vprašanje: Ali mislite, da morajo biti politično, gospodarsko, tehnično in kulturno sodelovanje kronološko ločeni, ali pa menite, da se lahko italijansko-jugoslovansko sodelovanje razvija na vseh področjih?

Odgovor: Mislim, da glede naše politike dobrih odnosov in sodelovanja ni nobene razlike med Italijo in drugimi deželami. Mi lahko o vseh vprašanjih sodelujemo z Italijo enako, kakor sodelujemo tudi z drugimi deželami, tako da ne moremo reči, da lahko sodelujemo v gospodarskem oziru, ne moremo pa v kulturnem, ali da lahko sodelujemo v kulturnem, ne moremo pa v političnem. Sodelovati moramo po vseh linijah in iskati pota za vsestransko sodelovanje.

Vprašanje: Te dni je svet mnogo govoril o prispevku, ki sta ga dali Italija in Jugoslavija, ko sta uredili tržško vprašanje z obojestranskimi žrtvami za evropsko stabilnost. Ali mislite, da mora ostati ta sklep omejen samo na, da tako rečem, negativno stran, to se pravi, da odstranimo vir sporov, ali pa da lahko v bližnji bodočnosti postane aktiven prispevek prek formule, ki bi jo Italija in Jugoslavija proučili skupaj z zahodnimi zavezniki?

Odgovor: Na to vprašanje sem delno odgovoril že prej. Drugače tudi ni moglo biti. V Italiji govore o žrtvah, ki jih je

prispevala, mi pa govorimo o žrtvah Jugoslavije. To pomeni, da narodi v Italiji in Jugoslaviji niso gledali na svoje ozke koristi, na koristi ene ali druge dežele, marveč na koristi pomiritive, stabilizacije in okrepitev miru na svetu. To je torej velik prispevek, ki sta ga dali naši deželi za okrepitev miru na svetu. Reagiranjem tiska in vodilnih ljudi po vsem svetu potrjuje, da smo res mnogo storili za stabilizacijo in utrditev miru na svetu.

NEPOSREDNI STIKI VODILNIH POLITIKOV

Vprašanje: Kaj mislite, kakšno pobudo bi bilo treba storiti, da bi omogočili čim plodnejše in čim lažje spoznavanje, medsebojno spoznavanje narodov obeh dežel?

Odgovor: Mislim, da je to važno vprašanje in da ga ni težko urediti. Ureditev je lahka. Menim, da se je treba lotiti vsestranskega sodelovanja z medsebojnimi obiski kulturnih delavcev, umetnikov, pa tudi politikov. Morda bi bilo potrebno, da bi se sestali tudi politiki, da bi v splošnih potezah uredili bodoči razvoj naših stikov. Menim, da bo potrebno, da se sestanejo tudi vodilni politiki. Ne mislim, da bi morali v tem oziru pohiteti, marveč gledam na načeto vprašanje v perspektivi. Razume se,

NAŠ DELEŽ K STABILIZACIJI MIRU

Vprašanje: Ali se bo Jugoslavija zdej, ko je poravnana tržška spor, še bolj približala Zahodu in kako bi se lahko jugoslovanski obrambni sistem povezal z zahodnim obrambnim sistemom?

Odgovor: To je vprašanje, na katero ni mogoče kratko odgovoriti. Glede odnosov Jugoslavije do Zahoda ne moremo govoriti, da so bili doslej slabi in da nam je ureditev tržškega vprašanja odprla vrata za še boljše sodelovanje. Vsa naša zunanja politika si je doslej prizadevala, da bi čim več prispevali k varnosti in okrepitvi miru v tem delu Evrope, kakor tudi, da bi sodelovali na gospodarskem, političnem in kulturnem področju. Seveda nikakor ne moremo reči, da so stiki med eno in drugo deželo dovolj tesni, ker so stiki med deželami zmeraj v fazi razvoja in krepitev. Čim bolj se bomo razumeli, tem tesnejši bodo stiki. Sporazum o Trstu je torej odstranil tiste elemente, ki so preprečevali naše sodelovanje s takšno deželo, kakor je Italija, ki ima zelo bogate kulturne tradicije. Jugoslovani se vesele sodelovanja med našo deželo in Italijo, ki se bo še bolj krepilo v okviru obrambe pred nevarnostjo morebitne agresije. Bilo bi napačno govoriti zdej o naglem razvijanju tega sodelovanja, to da omogočeno bo še bolj z nadaljnjim razvijanjem naših stikov.

Konstruktivno sodelovanje v Evropi le na osnovi sporazuma med Nemčijo in Francijo

Odgovor: Zdej ni evropske obrambne skupnosti, marveč samo v Londonu modificiran bruseljski pakt. Res je, da smo dali izjave, da pozitivno gledamo na snovanje EOS, hkrati pa smo tudi pripomnili, da nima tistega značaja, ki bi bil zaželen, da je to organizacija čisto vojaškega značaja in da spričo tako močnega antagonizma med Francijo in Nemčijo ni sposobna za življenje. Če bi se našla kaka druga ureditev tega vprašanja, tedaj bi bile odstranjene mnoge sedanje nevarnosti v Evropi in tedaj bi se mi lahko pridružili takšni skupnosti.

Bruseljski pakt, čeprav je po mojem mnenju nekoliko boljši, ker je pokazal, da so med Francijo in Nemčijo stične točke, ker je opozoril na njuno težnjo po sporazumu, vendar ni povsem uspešen. Mi se ne moremo pridružiti temu paktu, ker ne ustreza našim željam glede evropske integracije. To pa ne pomeni, da mi a priori odklanjamo sodelovanje tudi s takšno formacijo. Po našem mnenju je to stvar nadaljnega razvoja. Doslej nismo videli nobenega otipljivega primera, da bi lahko ta bruseljski pakt odstranil antagonizem med Nemci in Francozi. Nemčija in Francija sta dve ključni državi v Evropi in če se ti dve ne sporazumeta, tedaj ni nobenega konstruktivnega sodelovanja v Evropi. Mi bomo videli, kako bo tekel nadaljnji razvoj, s svoje strani pa bomo storili vse, kar je v naših močeh, da bomo v tem oziru nekaj prispevali. Naša želja je, da bi bila Evropa nekoga dne enotna. S tem ne mislim reči, da naj bi se sistemski izenačili, marveč mislim, da je lahko Evropa celota, v kateri ne bo takšnih elementov, ki bodo dopustili, da se dogajajo takšne tragedije, kakor so se dogajale doslej v svetovnih vojnah. To je naša težnja. Bili bi pa neumni, če ne bi želeli takšne Evrope in če ne bi storili vsega, da pri tem sodelujemo in damo za to svoj prispevek.

Tovariša Kardelj in Bakarić V KOPENHAGENU

Kopenhagen, 16. okt. (Tanjug). Generalni tajnik SZDLJ Edvard Kardelj in član predsedstva Socialistične zveze Vladimir Bakarić sta prispela sinoči na poti iz Švedske v Kopenhagen. Na poti v dansko glavno mesto sta obiskala mesto Helginger in si z zanimanjem ogledala grad Elsinor, znan po Shakespeareovem »Hamletu«.

Dopolodne sta tovariša Kardelj in Bakarić obiskala predsednika danske vlade Hansa Hedtofta in se z njim in z njegovimi sodelavci dalj časa prijateljsko razgovarjala. Opoldne je vodstvo danske socialdemokratske stranke priredilo jugoslovanskima gostoma na čast kosilo, ki so se ga udeležili ugledni danski javni in politični delavci, izmed Jugoslovancev pa razen Kardelja in Bakarića tudi naš poslanik v Kopenhagenu Miloš Carević in dr. Anton Vratuša. Med kosilom so izmenjali pri srčne zdravice. Popoldne je Edvard Kardelj na prošnjo danskih in tujih novinarjev v Kopenhagenu sprejel predstavnike tiska in jim odgovarjal na vprašanja.

Marselle, 16. okt. (Tanjug). — Leon Martinoud Deplat je bil danes ponovno izvoljen za administrativnega predsednika radikalno socialistične stranke. Medtem ko so bile volitve na dosedanjih kongresih dejansko samo gola formalnost, ker je bilo že vnaprej povsem jasno, kdo bo izvoljen, pa so te volitve minile prvokrat v znamenju srdite borbe med dosedanjim predsednikom Deplatom in bivšim predsednikom vlade Daladierom. O tem priča tudi izid glasovanja. Deplat je dobil 746 glasov, Daladier pa 689, medtem ko so drugi kandidati dobili okrog 30 glasov.

Deplat — administrativni predsednik radikalno socialistične stranke

Harold Stassen bo obiskal Jugoslavijo

Med tridnevnim bivanjem v Jugoslaviji bo direktor ameriške uprave za pomoč tujini Harold Stassen obiskal predsednika republike Tita, podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Svetozara Vukmanovića in druge jugoslovanske voditelje. Stassen bo prispel v Beograd 24. oktobra, iz Jugoslavije pa bo odpotoval 26. oktobra (Jugopress).

UVELJAVLJANJE SPORAZUMA O TRSTU POTEKA NORMALNO

Pričakovati je, da bo razmejitvena komisija kmalu z aklučila delo

Začasno označevanje nove italijansko-jugoslovanske meje, ki ga opravlja na terenu jugoslovansko-angloameriška komisija za razmejitve, se normalno razvija in vse kaže, da bo delo zaključeno pred rokom treh tednov, ki je določen s sporazumom. Nekateri tehnične težave, ki izvirajo iz same narave dela, premagujejo dokaj lahko, ker se obe stranki dobronamerno lotevata uveljavljanja določb sporazuma.

Mejo, ki jo zdaj označujejo na terenu, bo treba kasneje še prilagoditi v nekaterih podrobnostih lokalnih pogojev, da bi se izognili nezaklemljenemu razkosanju posestev, hiš in podobno. Ta posel bodo opravile razmejitvene komisije, ki jih bosta kasneje imenovali italijanska in jugoslovanska vlada.

Uveljavljanje ostalih določb sporazuma — prevzem civilne uprave v ustreznih področjih dosedanj STO, uveljavljanje narodnostnega statuta, razgovori o prostem pristanišču in obmejnem prometu — bodo prišli na dnevni red kasneje, ko bo označena začasna meja.

BONNSKI PROTOKOL

so včeraj poslali vladam Francije, ZDA, Velike Britanije in Zahodne Nemčije

Bonn, 16. okt. (Tanjug). — Mešana zavezniško-nemška komisija je poslala danes vladam Francije, ZDA, Velike Britanije in Zahodne Nemčije osnutek besedila sporazuma o odpravi okupacijskega statuta v Zahodni Nemčiji. Osnutek besedila ima naslov »Bonnski protokol«, sloni pa na bonnskem sporazumu, iz katerega so izločili vsi določbe in jih zamenjali z novimi. V osnutku je vprašanje oborožitve popolnoma ločeno od vrnitve suverenosti Zahodni Nemčiji.

Ti dve vprašanji sta bili poprej povezani z bonnskimi in pariškimi sporazumi, tako da nobenega ni bilo moč urediti brez drugega. Osnutek vrača Zahodni Nemčiji suverene pravice, izvemši vojaška vprašanja, ki jih bodo uredili z drugimi sporazumi. Ko bo ta sporazum potrjen, bo imela Zahodna Nemčija pravico svobodno vzpostavljati diplomatske odnose z drugimi državami. Njena suverenost bo razširjena tudi na notranjepolitično, gospodarsko in kulturno področje.

O osnutku bonnskega protokola bodo razpravljali na bližnji pariški konferenci.

Vremensko poročilo hidrometeorološke službe LRS Stanje dne 16. oktobra 1954 ob 7: Področje visokega zračnega pritiska nad zahodnim Sredozemjem in Balkanom se je danes ponovi še nekoliko okreplilo. Atlantski frontalni sistem se je napredno premaknil proti vzhodu, tako da v naslednjih dneh še ne bodo vplivale na Alpe. V Jugoslaviji je bilo pretežno jasno vreme z močno megi v Sloveniji in Vojvodini, v južnem Jadrani in Makedoniji pa je bilo pretežno oblačno vreme. Napovedno vreme: Lepo, pretežno jasno vreme, pozneje delna oblačnost z visokimi oblaki. Za prvo polovico tedna kaže sprva lepo vreme, pozneje pooblačitev, vendar še brez bistvenih padavin. Dnevna temperatura sorazmerno visoka.

GOSPODARSKO SODELOVANJE Z ITALIJO

Tizjavah, ki so jih dali jugoslovanski in italijanski državniški po sporazumu o tržinskem vprašanju, je poudarjena možnost in potreba po razširitvi gospodarskih stikov med Jugoslavijo in Italijo. Sedanja gospodarska stika stoneta na dolgoročnem sporazumu o trgovini in gospodarskem sodelovanju iz leta 1947, sklenjenem na pet let, pozneje pa avtomatično podaljšanim. V podlagi tega sporazuma so bili 1949 zadnjikrat sklenjeni etnotni trgovinski in plačilni sporazumi, ki so bili pozneje večkrat podaljšani.

Značilno za dosedanje gospodarske stike med obema državama je, da se ni nikoli sestala s sporazumom iz leta 1947 predvidena posebna mešana komisija, čeprav naj bi se bila sestala vsake tri mesece, pa tudi v krajših presledkih, da bi odpravila ovire v medsebojni blagovni izmenjavi in uveljavila vse potrebne spremembe in izboljšave. Na ta način med obema državama ni moglo priti do uresničenja investicijskega protokola iz leta 1947, ki je določal posebne finančne pogodbe v znesku 150 milijonov dolarjev, v roku petih let za nakup strojev in naprav v Italiji.

Dejstvo, da je Italija vzelo omejen ukrepom svoje uprave v namenu izvozu in uvozu se zmeraj na istem mestu — zmeraj na četrtem ali petem — kaže, da se na isti italijanski gospodarski krogi zavzemajo za čim tesnejše sodelovanje. Vendar je v zadnjih šestih letih doseženi obseg blagovne izmenjave v znanosti meri posledica gospodarske blokade Jugoslavije, ki so jo uveljavljale SZ in sosednje vzhodnoevropske države. Najbolj del naše meje je bil šest let zaprt, kar je ustvarilo ugodne pogoje za italijanski trg, ki je bil kot najbližji čisto edini kupec mnogih jugoslovanskih pridelkov in izdelkov. Zdej je meja spet odprta, navezali smo trgovinske stike s sosednjimi državami in spremenili se je položaj tudi v svetovnem merilu. To zahteva, da čimprej odstranimo vse ovire, ki so v zadnjih petih letih zavirale gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo. Bilo bi pa tudi napačno preostati potrebo po sodelovanju samo na podlagi številnih uspehov v zadnjih šestih letih, doseženih v posebnih razmerah, ne pa upoštevati sedanje stvarnosti.

Konec tega leta bodo potekli dolgoročni in tu edenotni trgovinski in plačilni sporazumi. Tako je nastala priložnost, da sosedji v duhu sporazu-

mevanja in v obojestransko korist, prosti vseh predsodkov in boljših spominov, skupno proučita konkretne možnosti širšega sodelovanja in da skleneta nove ustrezne sporazume.

Predvsem imamo znatne možnosti za razširitev blagovne izmenjave Italija bo tudi v prihodnje ostala veliki kupec mnogih jugoslovanskih pridelkov in izdelkov, predvsem tistih, ki jih ni moč izvoziti v bolj oddaljene dežele. Moderna specializirana italijanska industrija bo lahko krila mnogo jugoslovanskih potreb. Blizina trga, razmeroma dobre železniške in pomorske zveze omogočajo blagovno izmenjavo z vsemi italijanskimi pokrajinami.

Membrena liberalizacija blagovne izmenjave bi lahko pripomogla k povečanju medsebojne izmenjave. V glavnem bi tako odpadla vse dosedanje ovire v blagovnem prometu. Bil bi že čas, da Italija sprosti svoj blagovni promet z Jugoslavijo, kakor je to storila že večina zahodnoevropskih držav. Dejstvo, da jugoslovanski zunanje-trgovinski režim sploh ne pozna sistema uvoznih in izvoznih dovoljenj, razen v primeru nekaterih kontingentiranih predmetov, terja reciprocno sprostitev tudi na italijanski strani.

Industrializacija naše dežele odpira nove možnosti gospodarskega sodelovanja. Specializirana italijanska industrija lahko postane važen činitelj v preskrbi jugoslovanske industrije z dopolnilnimi proizvodi in naspornito tudi italijanska industrija lahko postane potrošnik mnogih jugoslovanskih industrijskih izdelkov. Oskoda blagovna izmenjava mora pa tudi mora prerasi v razne oblike tehnične sodelovanja med obema modernima industrijama. Zanimanje industrije je tu dolžnost obeh uprav, da ustvarita potrebne pogoje, da se dogovorita o instrumentih, ki bodo izpolnjevali to vrsto gospodarskega sodelovanja.

Italiji primanjkuje surovin, ki jih naša država ima. Dobave opreme, ki bi jih preuzela italijanska industrija, bi lahko znatno pospešila uporabo teh surovin. Z dobavo surovin bi tudi odplačevali dobavljeno opremo. Podobne možnosti imamo tudi na področju elektrogospodarstva. Jugoslavija ima izredne, v Evropi najcenejše vodne sile. Italijanska industrija ču- bi zlasti v poletnem času, stalno pomanjkanje električne energije. Sodelovanje pri graditvi hidrocentral bi lahko pripomoglo k ureditvi tega vprašanja. Zaloga jugoslovanskega

premoaga omogočajo graditev termocentral. Konkreten primer takšnega sodelovanja na področju elektrogospodarstva je reška elektrarna, ki jo gradi milanska industrija, opremo pa odplačujejo z električnim tokom.

Pri vsem tem ni važno le to, da jugoslovansko gospodarstvo visoko ceni kakovosti italijanske industrijske proizvode, marveč je še pomembnejše dejstvo, da imamo prav zaradi dopolnilnosti gospodarstva stvarne možnosti za pričevanje dobavljene opreme. Traba bi bilo le ustrezno revidirati sedanji plačilni sporazum.

Pospeševanje kmetijstva v obeh deželah omogoča izmenjavo izkušnjaj, zlasti glede pridelovanja konoplje, riža in drugih kultur itd. Sodelovanje na področju tehnične pomoči doselej praktično malone ni bilo. Na področju prometa vseh vrst, zračnega, pomorskega, železniškega in cestnega, imamo konkretne možnosti sodelovanja. Poslovni krogi zahtevajo, naj bi čimprej upostavili zračno zvezo Beograd-Milano-Rim. Možnost sodelovanja imamo tudi na področju turizma.

Izpolnitev teh nalog zahteva podrobno analizo dosedanjega gospodarskega razvoja v obeh deželah. Treba bi bilo omogočiti gospodarskim krogom medsebojno spoznavanje gospodarske problematike obeh dežel. Zagrebški in milanski uspejem bosta v tem oziru lahko mnogo prispevala. Junija so predstavniki naše in austrijske italijanske podjetja. Italijanski industrijski se sicer obljubili, da bodo prišli na letošnji zagrebški velesejem, a jih ni bilo.

Sodelovanje v okviru južnoevropske komisije, ki jo je organizirala Evropska gospodarska komisija, nudi možnost, da na združeno skupno stališče, ki bi pospešilo gospodarski razvoj dežel Južne Evrope, to se pravi Jugoslavije, Turčije, Italije in Grčije. Razmeroma nerazviti del Srednje in Južne Italije ima v marsikateri podobne probleme kakor nerazviti del balkanskih dežel. Ta komisija naj bi pripomogla do finančnih sredstev, potrebnih za gospodarsko izgraditve teh nerazvitih področij.

Razlika v gospodarskem in družbenem sistemu med Jugoslavijo in Italijo ne more biti ovira za tesno gospodarsko sodelovanje. Gospodarski sistem Jugoslavije lahko samo pospešuje razširitev tega sodelovanja, zlasti če upoštevamo načrtno gospodarstvo. Podpiranje zunanega dela italijanske industrije nekoliko olajšuje razne oblike sodelovanja. Pri tem pa je treba poudariti, da je tudi italijanska privatna industrija zelo zainteresirana na tem sodelovanju in da je zmeraj protestirala proti raznim upravnim oviram.

Ureditve ostalih, še odprtih gospodarskih vprašanj bi pripomogla k okrepljeni stikov med obema deželama. Bil bi že čas, da osem let po sklenitvi mirovne pogodbe uredimo reparacije, ki naj bi jih Italija plačala naši državi. Del reparacij je bil že realiziran. Hkrati bi bilo treba urediti še ostala neurejena imovinska vprašanja, kakor so na pr. optantska imovina, oškodnina za nacionalizirano imovino, restitucija nekaterih dobrin.

Zadnje dni smo stihali mnogo bodrilnih besed. Imamo vse pogoje, da bi tem besedam kmalu sledila dejanja. Tesno gospodarsko sodelovanje in njegova stabilnost ne moreta biti odvisna od trenutnih političnih trenj. Z ureditvijo tržinskega vprašanja so bili položeni temelji za plodno gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo.

Dr. Stane Pavlič

GOSPODARSKI STIKI med Vzhodom in Zahodom na »stranskem tiru«

PISMO IZ INDIJE

Tu se je odnal razširila vest o sovjetski ponudi, da bi zgradili v Indiji jeklaro. Pogoji so bili videti ugodni: dolgoročno posojilo, nizke obresti in kratak rok zgraditve. Potem je bila vest potrjena. Nehru je v parlamentu sporočil, da je dobila Indija »izredno ugodno ponudbo«, da bodo v kratkem prispeli »strokovnjaki«, ki bodo izbrali kraj in proučili pogoje, potlej pa bo vlada proučila končni predlog.

Indija se je zadnja leta pogajala z mnogimi deželami za zgraditev jeklar. Eno takšno pogodbo je sklenila z Nemčijo, drugo pa bo v kratkem sklenila z Veliko Britanijo. Indija naj bi v de-

of India.« »Izvozne družbe so skoraj vse v angleških rokah ali pa pod angleško kontrolo.« Za to blago je dobila Indija po informacijah tega časnika ceno, ki je od leta 1950 padla za 19,4 % (ju-

je v nekaterih važnih pridelkih in izdelkih potrošnja pada. Pri tkaninah je padla s 15 jardov na prebivalca leta 1948/49 na 9,7 jardov v letu 1951/52, v žitu pa s 304 funtov na prebivalca na 297 funtov. V teh vprašanjih se je v glavnem zrcali odvisnost Indije od starih gospodarskih stikov, ki so jih »navezali Angliji in v interesu Angležev« ter relativna zaostalost gospodarstva.

Črtkani trasi označujeta železniški progi, ki bosta v smislu sporazumov vezali ZSSR in Kitajsko

setih letih načrtnega gospodarstva povečala proizvodnjo jekla na 6 milijonov ton. Indijsko gospodarstvo ima dve glavni značilnosti: relativno zaostalost in nerazvito samostojno trgovinsko omrežje s tujino.

»Proizvodnja najvažnejših izvoznih pridelkov in izdelkov: čaja, jute, rudnin, oljnega semena in popra je malone izključno v tujih rokah,« ugotavlja »Times

ta), 22,6 % (oljno seme) in celo za 45,2 % (poprer). Po statističnih podatkih je ostal izvoz indijskih surovin od leta 1951/53 isti, dohodki pa so padli od 7150 milijonov na 3360 milijonov rupij. Kakor vsaka nerazvita dežela, je morala tudi Indija za svoj uvoz plačevati visoke cene na zahodnih trgih, predvsem v Veliki Britaniji.

Po mnenju mnogih gospodarskih strokovnjakov, med njimi tudi vladnih, prvi petletni načrt ni odstranil teh dveh glavnih značilnosti indijskega gospodarstva. Gospodarski komentator uglednega časnika »National Herald« zahteva nacionalizacijo angleških koristi v ključnih trgovinskih in industrijskih panogah ter izplačilo rekompencij iz nezadostno izkoriščenih šterlinških terjatev Indije. Zahteva tudi, naj bi posvetili večjo pozornost industrijski graditvi, predvsem težki industriji, »ki je v prvem petletnem planu zastavljena na račun kmetijstva.«

Pripravljalni razgovori o Posarju zaključeni

Pariz, 16. okt. (AFP). Nocoj so uradno objavili, da so v Parizu zaključili pripravljane razgovore o posarskem vprašanju. V poročilu zunanjega ministrstva je rečeno, da je izmenjava mnenj po sestanku predsednika posarske vlade Hoffmana s predsednikom francoske vlade Mendès-Franceom 13. oktobra potekala »v vzdušju medsebojnega razumevanja in prijateljstva.«

Zaostala industrializacija

Porast indijske industrijske proizvodnje ne more izravnati te zgube v indijski industriji. Predvsem gre ta porast na račun »velike industrije«, ki zaposluje samo 2,5 % delovnega prebivalstva in daje 6 % narodnega dohodka. Kmetijstvo, obrt in domača dejavnost pa zaposlujejo 49,6 % delovnega prebivalstva in dajejo 58 % narodnega dohodka. A prav to področje je izpostavljeno nezadeženim posledicam nestabilnosti svetovnega trga.

Po podatkih revije »Kapital«

Za neodvisnost tudi v gospodarski politiki

Zlasti važno pa je, da komentator tega časnika razen teh glavnih činiteljev meni, da je »razširitev trgovinske izmenjave po načelu: blago za blago (ki je omogočena na vzhodnoevropskem trgu)« tudi činitelj, ki bo zmanjšal vpliv nihanja cen na indijsko gospodarstvo. Dolgoročna ugodna posojila za industrijsko graditve so drugi element, ki ga omenjajo za odstranitev težav indijskega gospodarskega napredka.

Posarje glavni problem

na mednarodnih sestankih in konferencah zahodnih politikov, ki so napovedani za prihodnji teden

Pariz, 16. okt. (Tanjug). V obveščnih francoskih krogih trdijo, da se bodo prvi stiki v zvezi s pariško konferenco začeli že v torek, ko se bosta v zunanjem ministruju najbrž sestala Mendès-France in Adenauer. Temu razgovoru pripisujejo velik pomen, ker bosta razpravljala o posarskem vprašanju in o možnosti skupne francosko-nemške proizvodnje najvažnejših vrst orožja.

Medtem ko je bodoča ureditev Posarja še vedno velika skrivnost, francoski krogi domnevajo, da bo Adenauer privolil v sodelovanje na področju oboroževalne industrije. Vendar hkrati opozarjajo na stališče francoske skupščine, da je treba posarsko vprašanje urediti, še preden bodo organizirali novo nemško vojsko in priznali Zahodni Nemčiji suverenost. Zato pričakujejo, da bo posarsko vprašanje glavna stvar tudi na konferenci štirih (predstavnikov treh zahodnih okupacijskih sil in Zahodne Nemčije) in na konferenci

zunanjih ministrov devetih držav. Rezerviranost tukajšnjih uradnih krogov pa je opaziti nasproti sklepu zahodnonemške vlade, da bo za ureditev posarskega vprašanja predložila načrt socialnega demokrata Mommerja. Zahodna Nemčija zdej namreč v smislu tega načrta dejansko vztraja načasni ureditvi tega vprašanja. Takšno gledišče pa utegne sprožiti opozicijo v francoskem zunanjem ministruju zoper Mommerjev načrt.

Marseille, 16. okt. (Tanjug). — Začetek zaključne seje radikalno socialističnega kongresa je bil zelo buren. Mnogo delegatov, nezadovoljnih z izvolitvijo nekdanjega notranjega ministra Martinava Deplata za upravnega predsednika stranke, je močno nasprotovalo, ko se je le-ta pojavil na predsedniški tribuni. Glasno so zahtevali njegov odstoj in uzklikali nekdanjemu predsedniku vlade Edouardu Daladieru.

Zavoljo tega kongres ni utegnil dobrih 15 minut nadaljevati rednega dela. Šele ko je dobil besedo predsednik vlade Pierre Mendès-France, so se navzoči v dvorani pomirili.

Mendès-France je v svojem govoru najprej omenil, da je EOS zaradi neodločnosti in negotovitosti pripeljal Francijo do tega, da nihče v tujini ni več verjel njenim besedam in obveznostim. EOS je povzročila razcepjenost francoskega naroda in krizo; ki je razbijala državo. Tedaj je Narodna skupščina zavrnila EOS. Poudaril je, da so bili v pogodbi o EOS tudi pozitivni elementi — sodelovanje z Nemčijo in ustvarjanje trdnega sodelovanja z ostalimi evropskimi deželami. V sporazumu je tudi poudarjeno,

Stavkovno gibanje v Londonu

narašča in se bo nemara razširilo še na Liverpool

London, 15. okt. (Reuter). Velikemu Londonu z njegovimi deset milijoni prebivalcev grozi nevarnost, da bo v njem ustavljen ves promet spritno napovedi posadke vlačilcev in drugih obalnih ladij, da bodo ustavili preskrbo mesta s petrolejem in premogom. To bi bila najhujša posledica stavkovnega vala, ki je že domala paraliziral promet v pristaniščih ob Temzi in do polovice tudi avtobusni promet v mestu.

Pa tudi 17.000 pristaniških delavcev v Liverpoolu je napovedalo solidarizirati z londonskimi pristaniškimi delavci. V tem primeru bi stavka pristaniških delavcev zajela velik del dežele in bi se delo ustavilo v več pristaniščih.

Stavki šoferjev in sprevodnikov londonskih avtobusov in trolejbusov se je danes pridružil še 5000 ljudi, tako da stavka v lokalnem prometu več kot 20.000 ljudi. V Londonu sedaj 4000 avtobusov in trolejbusov ni v obratovanju in je stavka povzročila popoln zastoj v mestnem prometu.

NOČNE BRZOJAVKE

BONN — Voditelj zahodnonemške ostenno-demokratske stranke Erich Olsenbauer je večer definiral stališče stranke do bližnjih francosko-nemških razgovorov o Posarju. Po njegovih besedah se ne sme nobena rešitev tega problema izogniti načelu, da je sestavni del nemškega nacionalnega ozemlja. Nemski socialisti demokratski zahtevajo, da bodo predhodno ohranjene osnovne pravice svobode in demokracije. Socialno-demokratska stranka ne bi sprejela rešitve, ki bi predvidevala »svetopolitizacijo« Posarja.

ZENEVA — Večraj je bilo v Zenevi zaključeno zasedanje Odbora za razvoj trgovine med Vzhodom in Zahodom. Predstavniki 27 dežel so obravnavali možnosti, da bi odstranili gospodarske in administrativne zapreke za trgovinsko izmenjavo.

JERUZALEM — Večraj so bile v Jordanu splošne parlamentarne volitve, na katerih je bilo od 115 kandidatov izvoljenih 40 za člane jordankega parlamenta. Čeprav je policija prepovedala vse manifestacije, so na nekaterih mestih zabeležili »resne incidente«. Po poročilih je bilo ranjenih 7 oseb. Glavne demonstracije so bile v prestolnici Jordanu.

LONDON — Skupina angleških zdravnikov, ki so obiskali SZ, se je vrnila večeraj v London. V Kraljevem inštitutu za kirurgijo bodo prihodnji teden govorili o svojih vtisih iz Sovjetske zveze. Letos je obiskalo Moskvo nekaj delegacij angleških študentov, zdravnikov, pravnikov in

ZAKLJUČEK KONGRESA FRANCOSKIH RADIKALNIH SOCIALISTOV

Francija bo ponovno dobila tisto mesto v Evropi, ki ji pripada

je med drugim izjavil Mendès-France v svojem govoru

da ni najpomembnejši vojaški vidik sporazuma, pač pa gospodarski, socialni, politični in kulturni, da bi tako še bolj utrdili mir in sodelovanje med evropskimi deželami.

Ko je govoril o položaju v Severni Afriki in o vladni politiki v teh deželah, je Mendès-France dejal, da je bil tamkaj položaj navdve težaven, kajti notranja avtonomija, ki so jo vse vlade že prej obljubljale, ni bila dana, Francija pa je morala držati dano besedo.

Predsednik vlade Mendès-France je zatem izrek priznanje predsedniku britanske vlade Churchill in njegovemu prizadevanju, da bi bilo ustvarjeno vzdušje popuščanja mednarodne napetosti in možnost sožitja z Vzhodom.

Kar zadeva socialne probleme, je Mendès-France dejal, da je povečanje minimalnih delavskih mezd v skladu s povečanjem industrijske proizvodnje.

Mendès-France je na koncu dejal, da so že pred štirimi meseci govorili o »bolnem človeku« v Evropi, pri čemer so mislili na Francijo. Sedaj pa kaže, da bo Francija ponovno dobila tisto mesto, ki ji pripada.

Na koncu kongresa je častni predsednik stranke Edouard Herriot izrek polno priznanje predsedniku vlade Mendès-Franceu, poudarjajoč, da je le njemu pripisati, da je imel ta kongres veličinski uspeh.

V resoluciji, ki so jo zatem sprejeli, izražajo kongres Mendès-Franceu priznanje za prenehanje vojne v Indokini in zaupanje glede predvidenih gospodarskih reform. Kongres prav tako sprejema vladno politiko v Maroku in Tunisu in poziva na nadaljevanje porajanja za ustvaritev uspešne evropske obrambe ob potrebnem poročstvu proti obnovi nemškega militarizma.

Moša Pijade sprejel delegacijo socialistične mladine Izraela

Beograd, 16. okt. (Tanjug). — Predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade je danes sprejel delegacijo izraelske socialistične mladine, ki se kot gost Ljudske mladine Jugoslavije mu di v naši državi.

Dr. Pavle Gregorić odpotoval v Beograd

Rim, 16. okt. (Tanjug). — Jugoslovanski poslanik v Rimu doktor Pavle Gregorić je nocoj odpotoval v Beograd, kjer se bo mudil nekaj dni. Gregorić se je nedavno sestal s Selbo in se z njim zadržal v daljšem razgovoru o možnostih sodelovanja med dvema deželama.

NEW DELHI — Indija in Vzhodna Nemčija sta večeraj sklenili trgovinski sporazum, na temelju katerega bo vzhodnonemška vlada vpustila trgovinski predstavniki v Bombay in Kalkuti. Indija bo na temelju tega sporazuma dobila od Vzhodne Nemčije tehnično pomoč. Med Indijo in Vzhodno Nemčijo doslej ni bilo diplomatskih odnosov.

L. Bruner

Sodobni razvoj v Aziji

terja razumevanje vsega sveta

Pandit Nehru o ciljih svojega potovanja na Kitajsko in po deželah Južnovzhodne Azije

Rangun, 16. okt. (AFP). Pandit Nehru, ki potuje na Kitajsko, je prispel davi z letalom v Rangun. Na letališču ga je prisrčno pozdravila množica 15.000 ljudi. Indijskemu ministrskemu predsedniku je želel dobrodošlico predsednik burmanske vlade U Nu.

V Rangunu je Nehru gost burmanske vlade. Sestal se bo s predsednikom Burmanske unije Dr. Ba Ujem, z ministrskim predsednikom U Nujem in drugimi politikmi. Jutri bo nadaljeval svoje potovanje na Kitajsko.

Današnje časopisje objavlja izjave, ki jih je dal Nehru snoci v Kalkuti, preden je odpotoval v Rangun. »Odhajam na Kitajsko brez določene programa,« je dejal. »Nadaljevali se bodo v

Delhiju začeti razgovori, da bi se poglobilo razumevanje med velikima azijskima deželama. Sožitje »brez vmešavanja v notranje zadeve posameznih dežel« je edina alternativa nasproti vojni in popolnemu uničenju. V mednarodnih stikih ima prednost vprašanje, kako ogniti se vojnemu spopadu in zato je »treba sleherni politiki prejeti po tem, koliko k temu prispeva.«

Nehru je vnovič pozval svet, naj skuša razumeti velike spremembe, ki so nastale v Aziji. Te spremembe marsikomu niso všeč, kar pa ne bo spremenilo položaja, marveč »bo sliherna ovira napravila Azijo le še bolj zavodno in odločno, ča zaživi svoje življenje.«

SEJA RAZŠIRJENEGA GLAVNEGA ODBORA »SVOBOD«

Smotrno in smiselno izobraževanje

naj bi bilo težije društvenega delovanja v tej sezoni

»Naloge in cilji »Svobode« je za-tem dejal tov. Regent, snaj bi bili: Vrediti delavcem maksimum izobra-ženosti. Res je, da tega ne moremo doseči v kratkem času. Po kongresu »Svoboda« v Celju smo iskali in še iščemo pot, da bi to dejavnost vili marxiistične miselnosti in jo žim- bolj prečeli s socialističnim huma- nizmom.

Razpisani natečaji za himno, gla- dališke komade, zborovske pesmi in drugo so pokazali razmeroma veliko razgibanost društev in prejeti prispevki pomenijo bogato letov.

Ze na tej konferenci se bo treba pomeniti o tem, kako bomo izvršili sleherno nalogo, ki smo si jo zadali na II. kongresu v Celju. Predvsem se tu pojavlja potreba po ustanov- ljanju oziroma poživljenju ideoloških tečajev. Nesmiselno bi bilo delati si utvare o ne vem kakšnih uspehih, vendar jim moramo in hočemo dati tisto osnovno podlago, ki je nujno potrebna za zbiranje individualni študij.

Lani je absolutiralo ideološke te- čajne navidezno sicer skromno število 600 ljudi, kar pa ni tako porazno, če si zamislimo, da so se ti ljudje mor- da usposobili za nadaljevalni ideolo- škij študij, da zdaj pomagajo dru- gim. Danes so že taki pogoji, da te- čajne obiskuje in dovrši veliko več- je število kot dotedaj.

Za koordinacijo dela v »Svoboda« bodo v kratkem času sklicane konference poverljivih in kapelnikov, da bi »Svobode« lahko vsledile in enotno izvajale vsaj delavske pesem- Interakcionalno ter himno »Svoboda«, ki bo po Klopčičevem besedilu tudi knjižno uglasbena. Prav tako bodo sklicane konference režiserjev in knjižničarjev »Svobode«. Predvsem glavni odbor se že dolgo bori in išče

Kulturne beležke
Zvezna komisija za pregled filmov ni več finančno samostojna ustanova
Zvezni izvršni svet je sklenil, da Zvezna komisija za pregled filmov preneha delovati kot ustanova s samostojnim finansiranjem. V prihodnje bo imela posebej proračun dohodkov in izdatkov v okviru proračuna Zveznega izvršnega sveta. Višino odškodnine za pregled filmov bo določila komisija v sporazumu z zveznim državnim tajnikom za posle splošne uprave in proračun.

Nova zvezka zbirke »Novinarji-zborci«
Te dni sta izšla 3. in 4. zvezek zbirke »Novinarji-zborci«, ki jo iz- daje časopisno založniško podjetje Društva novinarjev Srbije. Tretji zvezek obsega zbirko reportaž Aleksa Markšiča »Moji ljudi«, četrta pa Dragoljuba Jovičiča »Buk- tinjo u tami«.

Aleksa Markšič je delal le tri in pol leta kot novinar. Sprva je bil dopisnik Politike iz Krusevca, zatem je delal v uredništvu tega časnika v Beogradu, potlej pa do- pisnik v Ljubljani. Markšič ni ho- tel ostati samo poročevalec o lo- kalnih dogodkih iz Ljubljane, tem- več e je širil zanimaj za vse slo- venske probleme. Njegovi dopisi, članki in reportaži iz Slovenije o brezposelnosti in gospodarski krizi, o bogatenju industrijev, nizkih mezdah in stavkah, fevdalnih odno- sih na posevkih katoliške cerkve, o življenju malih kmetov, so vzbudili pozornost naprednih bralcev.

V knjigi je objavljenih nad 20 Markšičevih novinarskih del, ki jih je sinoma napisal v Sloveniji in o Sloveniji.

Knjiga je napisana zanimivo, v dobrem slogu, analitično in realno.

PROFANACIJA FILMA
Začenjamo objavljati prispevke k razpravi o poteh in smeri slovenskega filma z željo, da bi bila polemika čim tehtnejša in da bi zajela vse pereče probleme slovenske filmske produkcije, koprodukcije, vzgoje kadrov, umetni- škij, režiserskih in igraljskih teženj, kakor tudi ekonomskih in finančnih možnosti.

Slovenske filmske gledalce so zadnji teden presenetile tri no- vice, objavljene v dnevnem ti- skju:

Zvezna komisija za pregled filmov je prepovedala predvaja- nje bartnega umetniškega filma »Dalmatinska svatba« na ozemlju FLRJ, ki ga je izdelalo podjetje Triglav film v koprodukciji z nemškimi Hansa-Filmom iz Ham- burga.

Pod paradoksalnim naslovom »Lep uspeh »Greh« so izšli dne 1. septembra v Ljubljanskem dnevniku citati negativnih kritik o novem filmu Františka Capa, ki ga je posnel Triglav film v koprodukciji s Saphir Filmom iz Münchna.

In pod naslovom »Ljubezno- sko pismo Ljubljani« bomo dne 5. oktobra v Tedenski tribuni po- ročilo, da sta Triglav film in Grebner Nettwall iz Münchna po- snela kulturni in dokumentarni film o empiriji v Ljubljani, ki ga

Maribor, 16. oktobra

Danes popoldne ob štirih se je v Mariboru začela seja razširjenega plenuma Glavnega odbora delavskih prosvetnih društev »Svoboda«. Sejo je otvoril predsednik Glavnega odbora »Svobode« tovariš Ivan Regent, ki je pozdravil navzoče goste, med njimi predsednika sindikatov Janka Rudolfa, predstavnika slovenskih skladateljev Karla Pahorja, zastopnika slovenskih književnikov Bena Zupaniča ter zastopnico Ljudske prosvete. Seji je prisostvoval tudi tovariš Tomo Breje.

načina, kako bi obojati delavske knjižnice, kako bi jim uspelo odku- piti knjige, ki danes ležijo kot nek- urantno blago po skladiščih naših za- ložib.

Če hočemo, da bo naše delovno ljudstvo resnično nosilec oblasti, je nujno potrebno, da je to ljudstvo čim bolj izobraženo in vsestransko oblast dejansko tudi vrši.

Zatem je govoril tov. Roman Albreht, ki je med drugim dejal:

»Morda je prav zato, ker so »Svobode« začele rasti iz konkretnih kul- turnih potreb okolja, v katerem so vznikile, je z njimi tredi zrastle tudi smoter, smisel njihovega obstoja: Delati vse tisto, kar omogoča, da bo delovni ljudje miselno in moral- no napredovali in da bodo znali svo- je sposobnosti uporabljati v prak- tičnem družbenem življenju. Zato ker so »Svobode« tako jasno usmerjene, je razumljivo, da so propadli vsi sektaški pojavi, ki jih je bilo v za- četku ustanavljanja »Svobode« dokaj. Prvi tak pojav je bilo mnenje, da so delavska društva izključno stvar fizičnih delavcev in da se prosvetlje- vanje ter kulturno izživljanje delov- nih ljudi začne in konča v teh druš- tvi. Drugo mnenje pa je bilo, da so delavska društva odraz določene- ga prosvetnega in kulturnega primi- tivizma, ki ne vodi nikamor.

Ko je ugotovil, da je družben po- ložaj delovnih ljudi, ki so zbirajo okrog delavskih društev tak, da ni- mo terja njih vsestransko in skrbno izobraževanje in prosvetljanje, je nadaljeval:

»Predlagam Glavnemu odboru, da se vse svoje delavske društvo, naj v letošnji sezoni posveti največ- svo pozornosti izobraževalnemu de- lu in naj to delo smatrajo kot te- žišče društvenega delovanja v tej se- zoni.

Prvi vzrok je v tem, da sam naš družben položaj nujno terja od nas, da se začnemo smotrno, smiselno iz- obraževati, ker je od tega odvisen

ne samo osebni napredek vsakega po- sameznika, ampak je od tega odvi- sni tudi kakovostni napredek dela naših družbenih organov upravljanja, naših proizvodnih enot in krepitev socialističnega družbenega scilijza na sploh.

Drugi pa je v tem, da so prav delavska društva poklicana preze- ti to delo in da so prav ona sposobna to izpeljati.

IZOBRAŽEVALNE SEKCIJE

Predvsem smatram, da je pri današnjih potrebah na področju iz- obraževanja potrebna nesporemljiva improvizacija kot edina oblika iz- obraževanja. Menim namreč, da so ob- časna predavanja z najrazličnejših znanstvenih področij, ki so skrbno, poljudno pripravljena, pohvalna obli- ka in ena izmed neizbežnih oblik izobraževanja odraslih ljudi. Toda moramo se resno zamisliti nad tem, da je treba skrbnemu odraslemu državljanu omogočiti, da se prosvet- ljuje in izobražuje in mu družbeno celo pomagjevati pomen in koristi izobraževanja. Zato smatram, da bi morale v okviru delavskih društev delovati prav tako kot delujejo dra- matične, pokalne, instrumentalne in druge sekcije tudi izobraževalne sekcije, ki bi morale prav tako smotrno in programsko delovati, kot delajo prej omenjene sekcije.

Ob tem se nujno poraja vpraša- nje: Ali ne bi »Svobode« ustanovile določenih delavskih ustanov, pa naj se imenujejo, kakor si že bode: uni- versze, šole, večerne šole, ali kaj po- dobnejega? Te ustanove bi morale biti trajnega značaja.

MACEHOVSKI ODNOS DO KNJIŽNIC

»Smotrno organiziranega izobraže- valnega dela pa si ni mogoče predst- avljati brez knjige. Stanje na našem knjižnem trgu nam danes govori o- tem, da se pokupi razmeroma malo

knjig. Kot glavni argumenti, ki jih za tako stanje na knjižnem trgu na- vajajo posamezniki, je visoka cena knjig in razmeroma nizka izletjenjska raven delovnih ljudi. Kakorkoli sta ta dva argumenta zelo resna in ju ne kaže v nobenem pogledu pod- cenjevati, je pa vendar res, da ne pomenita poridiškega vzosa, ki bi bil tako samoten, da vstedi tega ne bi delovni človek mogel priti do knjige. Imamo veliko število delavskih knjiž- nic in sploh javnih knjižnic, ki jih imajo v svojem okviru delavska društva. Nekatere od teh knjižnic se lepo razvijajo, druge pa so nekak pastorek društva.

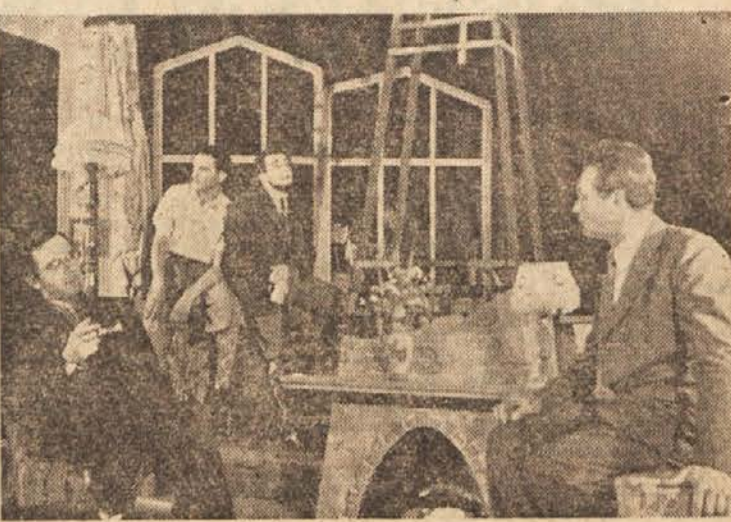
Pri tem smo marsikaj mačekov- ski v odnosu do knjižnic, v mnogih društvih dajajo prednost raje dru- gim sekcijam, očasih ljudi zato, ker so vsaj malo »rentabilne«, ker pri- našajo vsaj nekakšen dohodek, kot je to primer dramskih društin, raznih orkestrrov in podobno. To nesoraz- merje pa nastaja zaradi nepravilne- ga vrednotenja pomena knjižnice. Kakorkoli nam knjižnica ne daje teh vidnih zunanjih kulturnih manifesta- cij, kot so prireditve itd., pa je prav knjižnica tista, ki lahko s svojo de- javnostjo najgloblje seže v najini- timnejše prosvetljanje vsakega po- sameznega delovnega človeka.

O SODOBNEM KULTURNEM DOGAJANJU

Zatem je govoril tudi o pomanjk- ljivosti delavskih univerz:

»V celoti je mogoče reči, da se pri nas z govorniki naših delavskih univerz premalo obravnavajo kulturno-politična vprašanja. Zlasti manj- ka kritičnih obravnov o sodobnem kulturnem dogajanju pri nas. Vse- kakor bi »Svobode« morale na preda- vanjih o sodobnih kulturnih proble- mih omogočiti ljudem, da si pridobe celoviti kritični pogled na določen kulturni dogodek in jim s pomočjo predavanj pomagati, da tudi samo- stojno proučijo stvari, ki jih gleda- jo na naših odrih, čitajo v naših re- vijah, poslušajo na koncertih in gle- dajo na razstavah.

Druga slabost naših univerz je ta, da v njih skorajda ni predavanz, ki bi na poljuden način obravnavala posamezna področja in posamezne probleme sodobne tehnike. Jasnno pa je, da razprava o so- dobnih kulturnih vprašanjih in spo- znavanje sodobne tehnike nujno ter- jata tudi temeljitija širjenja sploš- nega obzorja. Morda bi kazalo, da bi posamezna društva v okvirju delav- skih univerz organizirala posebne večerne šole, v katerih bi si obisk- valci razširili znanje.

Prizor iz Hodgejeve komedije »Dež in vihar«

ENO ALI DVE potujoči gledališči?

Prvikrat se je potreba po potujo- čem medokrajnem poklenem gleda- lišču pojavila jeseni leta 1950 v Slovenskem Primorju. Zamisljeno je bilo kot oblastno gledališče Goriske oblasti, po ukinitvi oblastnih ljud- skih odborov pa si je dalelo ime: Gledališče Slovenskega Primorja, ki naj bi ga vzdrževali vsi štirje pri- morski okraji in ki je imelo do 1. septembra letos sedež v Postojni.

Gledališče Slovenskega Primorja ima za seboj uspešno pot. Uprava GSP je imela težke naloge, med ka- terimi je bila rešitev finančnega vprašanja morda najtežja. V štirih, z uspehom zaključenih sezonah, je potujoče gledališče opravilo svoj obost, kljub težavam in navzlic dejstvu, da je GSP oralo ledino, saj je bilo v resnici prvo potujoče gla- dališče v Jugoslaviji. Nenehno je rasla umetniška raven in s tem je bila ovrenja misel, da se potujoče gla- dališče ne more razvijati. Toda v primeru GSP ni šlo za gledališče, ki gostuj» zdaj tu zdaj tam. GSP je nenehno težilo za tem, da bi v res-

nici postalo last vsega Primorja, da bi si pridobilo stalno publiko, jo vzgajalo, dajalo redne predstave, v okrajnih središčih pa ves program.

V sezoni 1952/53 je GSP »sprejela« naert gostovanj in premier. Predvi- denih je bilo 6 premier, 113 predstav in eno gostovanje v Kopru. Ne gle- da, da GSP še ni imelo lastnih pro- vodnih sredstev, da so Lile velike finančne težave, da je bilo malo ka- dra in da je delalo v nemogoči zgradbi v Postojni, je GSP izpolnilo plan in sloer; naštudiralo je 6 del, obnovilo eno predstavo in odigralo 101 predstavo (80 odstotkov jih je bilo na terenu). Gostovalo je z eno predstavo v Kopru, s tremi v Mest- nem gledališču v Ljubljani, z eno v Litostroju in z dvema predstavama v Mestnem gledališču v Celju. Za leto 1953/54 je uprava GSP prvič raz- pisala abonmaje na terenu, ki jih je GSP v celoti izvedlo. Težnja, da bi ves program odigrali v večjih kra- jih, je prišla še bolj do izraza in v nekaterih mestecih je bilo že mogoče organizirati redne predstave na vna- prepj določen dan, obiske iz drugih manjših krajev pa vezati na to osred- nje predstave. Obisk se je povprečno dvignil za 10 odstotkov, temu prime- ren je bil tudi finančni efekt.

Gledališče je delalo v Postojni ob povsem nemogočih razmerah, ki so bile skrajno nevarne za njegov ob- stoj in nadaljnji razvoj. To gleda- lišče je Lile vezano na zelo veliko področje okrajev Postojna, Gorica, Sežana in Tolmin. V Kopru je bilo polpoklicno gledališče, ki je delovalo na Koprskem. Da bi omogočili obstoj in delovanje edinega poklicnega gla- dališča na Primorskem, ter da bi hkrati ojačali slovensko kulturno dejavnost v Kopru, je bilo sklenjeno, da bi GSP v Postojni ukinitil, v Kop- ru pa ustanovili potujoče gledališče z ljudmi in materialom GSP. Gre torej za nadaljevanje poklicne potu- joče ustanove s širšim določkom na podlagi vsega doslej naprav- ljenega.

Nedvomno se bo prej kot slej po- kazalo, da eno poklicno potujoče gla- dališče v Slovenskem Primorju in Istri ne bo kos vsem potrebam pri- morskega in istrskega ljudstva. Ta- ko bo Koper postal vedno širše slovensko mesto ob našem Jadranu. Nova Gorica bo imela enako vlogo ob naši zahodni meji. V Novi Go- rici so v načrtu gradnje različnih in- dustrijskih objektov in stanovanjskih hliš. Pripravljen je tudi osnutek za gradnjo kulturnega doma, v katerem bo dobilo gorško gledališče repre- zentančne prostore. **Rudi Hönn**

Obrazstavi črnogorskih umetnikov

življenje je tako razgibano, tako stalno rastoče, da se ta rast tudi v našem delu očitno kaže. Kaj se bo iz teh mladostno kipečih talentov in njihovih laskanj izkristaliziralo, bo pokazala bodočnost. Toda naša osnov- na misel, ki nas vodi, je pošteno ka- zati svojemu narodu izsledke in uspe- he, do katerih smo prišli, in ga s tem buditi k razumevanju likovne umetnosti. Ta misel nam je nareko- vala, da smo vseh onih deset razstav našega združenja, ki smo jih pripravili v okrajnih centrih naše republi- ke, uredili tako in kljub nižjemu li- kovno izobraževalnemu nivoju nič slabše kot tu pri vas. Mi smo v o- dročnih krajih kot sta Bičelo Polje in Ivangrad pokazali isto resnost in odnos do publike, čeprav bi tu težko našli človeka, ki je še videl original- no umetniško silko. Pri tem delu pa naletimo mnogokrat na težave in za- preke. Cisto preprosto: večina krajev nima primerne dvorane, kjer bi do- stojno razstavili svoja dela. Z zaupa- njem pa gledamo v bodočnost, ko bo takih problemov vedno manj, ker nam oblast veliko pomaga in bi brez njene pomoči tudi razstave ne bilo.

Miloš Vučković: odgorica, 1945

Kaže, da je Jakopičev paviljon postal nekak prehodni dom slikarskih kolektivov. Ni dolgo tega, kar smo imeli v gosteh tržaške slikarje, za njimi Mariborčane in zdaj obisk iz Crne gore.

Kdor malo bliže pozna naše li- kovne razmere, bo takoj pomislil na Lubardo in Milunovića, ki sta nam do nedavna edina predstavljala živ- ljenje Crne gore v risbi in sliki. Po razstavi, ki jo gledamo te dni, pa

bomo morali svoje znanje dopolniti. Na našo prošnjo nam je o raz- stavljalcih in o likovnem življenju Crne gore povedal nekaj besed njih- hov mentor Miloš Vučković.

Združanje likovnih umetnikov Crne gore smo osnovali leta 1946 in ima do sedaj 21 članov. Večji del so mladi ljudje, ki so po vojni do- končali Akademijo. Do neke definiti- vne koncepcije se nisimo prišli, kajti naše likovno in splošno kulturno

o novih poteh Triglav filma pred- vsem po poročilih našega tiska, ki so večidel ledirala za kopro- dukcijsko dejavnost, jo z raz- ličnimi argumenti zagovarjala in jo z bogatim slikovnim gradivom reklamirala. V poplavi te vrste poročil so domala utonili satirični dovtipi, polemični vzklitji in se- stavki, ki so svarili pred ne- brzdanim pohodom našega filma na spolzka tla filmske interna- cionalne.

Okvir pričujočega sestavka presega želja in v tej fazi raz- voja nujna potreba, podrob- nejše preučiti zadnja leta dela Triglav filma ter konfrontirati koncept vodstva našega film- skega podjetja ter nazore naših filmskih publicistov z rezultati koprodukcij: z idejno umetniško vrednostjo koprodukcijskih iz- delkov in z njihovim finančnim ter — recimo — kadrovsko vzgoj- nim efektom.

Pobudo zanj mi dajejo v uvo- du omenjene aktualne novice, živ odmev, ki so ga vzbudile med nami, in domala enodušna re- akcija na predstavo »Dalmatin- ske svatbe«, ki jo je 5. oktobra priredil Triglav film za novinar- je. Podjetje se namreč z odločo- Zvezne komisije ne strinja in bo zoper prepoved prikazovanja »Dalmatinske svatbe« na ozemlju FLRJ vložilo pritožbo.

Ne vem, kakšen bo rezultat

pritožbe. To pa me v tem hipu ne zanima, čeprav utegne utrpeti podjetje, ki je vložilo v produk- cijo »Dalmatinske svatbe« šest tisoč nemških mark, občutno gmotno škodo in se bo spričo

Vicki Henderson, črna lepota in plesalka v »Dalmatinski svatbi«

še nekaterih drugih, ekonomsko manj posrečenih koprodukcijskih filmov, nevarno omajal poslednji argument, s katerim so kopro- dukcije še zagovarjali njih pri- stajati: finančna rentabilnost — sluzenje deviz. — V tej zvezi me zanima le osnovna ugotovitev, ki naj jo ponovno poudarim: tuki »filmska trgovina« je že vsaj tri desetletja v obratnem razmerju s »kvaliteto blaga«, ki ga trgovec ponuja na trgu. Po dosedanjih izkušnjah (Francozi, Italijani, Rusi, Mehikanci, Angleži, Japone- ci), zlasti po izkušnjah filmskih proizvedenij malih narodov (Nor- drice), velja trditi, da lahko film nekega naroda vzpostavi trden in zanimljiv stik z doma- čimi in tujimi gledalci zgolj narodnostnimi, vsebinsko forma- no specifičnimi kvalitetaimi svojih del, z njih življenjsko resničnost- jo in umetniško preprečevalnostjo.

V današnjem, tudj trgovsko d- dna prešudiranem velikem film- skem svetu lahko uspe s špe- kulativnimi transakcijami, z epi- gonstvom, z reklamnimi prijemi prav gotovo le izjemoma, morda še zaradi izrednih naključij. — Tak je bil primer s »Poslednjim mostom«.

Ob tej ugotovitvi pa smo po- jedru aktualnega problema k- produkciji filmov, ki se ra- rašča do grotesknih izmer. **(Konec prihodnjic)**

RAČUNI NISO ČISTI

Kaj je prispevalo posestvo Jesenkovo za intervencijo na ljubljanskem trgu? — Ze pri trgovinah na debelo cene neverjetno visoko poskočijo. — Vsega pa res ni krivo slabo vreme

Ce hočemo narediti sedaj sredi jeseni nekaj zaključkov o tem, kako je bilo z letošnjo glavno sezono glede preskrbe zelenjave v Ljubljani, lahko glavne značilnosti izrazimo z nekaj besedami — velika izbira, razmeroma zelo visoke cene. Če spregledamo prav minimalne razlike pri cenah za posamezno zelenjavo, lahko ugotovimo, da konkurence pri prodaji ni bilo ne opaziti, ne občutiti. Slabo vreme je bilo marsičemu krivo, vsega pa tudi ne moremo odšteti na ta račun. Veliko smo v Ljubljani pričakovali od okoliških državnih oziroma mestnih posestev kot sta Pšata in Jesenkovo ter računali, da bo s te strani prišla napoved vojne tendenci zviševanja cen. Odkrito rečeno pa so bila pričakovanja večja od dejanskih dejstev.

Ko smo se sedaj oglasili na posvetu Jesenkovo, da bi ugotovili nekaj neznank na račun visokih cen, smo si izbrali sicer slabo priložnost, ker je nekaj ljudi na dopustih, upravnik pa je bil na službenem potovanju, zvedeli pa smo vendar nekoliko tega, kar smo hoteli zvedeti. V razgovoru tudi tu nismo mogli mimo vremena, vendar pa so se nam lahko pohvalili: Ce nismo izpolnili plana količinsko, smo ga dosegli vsaj finančno. Deloma je skrivnost visokih cen tudi v tem stavku.

ko so s posestva Jesenkovo, čeprav v Ljubljani večkrat tožimo, da za pridelovanje zelenjave nimamo ugodnega zaledja, nekajkrat prodali večje pošiljke na Reko. Takrat, ko so bile kumare v Ljubljani kg 10 din, so jih na Reko lahko prodali po 12 din, podobno nekaj dinarjev draže tudi solato, paradiznike in še kaj. V Ljubljani so prodajali svoje pridelke na stojnici na ljubljanskem trgu, dinar, dva ali tri ceneje kot ostale prodajalke.

Ce pomislimo, da je MLO razmeroma dosti pomagal pri razvoju tega posestva (končno je bil to denar, ki ga je ustvarila vsa naša skupnost, in to z namenom, da bi ta posestva odločno vplivala na znižanje cen zelenjave), potem moramo reči, da nam ni bil dosežen. Z nekaj dinarjev cenejšo zelenjavo prav gotovo ni mogoče vplivati na splošno formiranje cen. Tudi izgovor, da so na Reko prodali te iste pridelke, ki v Ljubljani ne bi šli v promet, ker jih je bilo dovolj, ne more veljati, če si mislimo, da bi prav gotovo šli v promet, če bi bili občutno cenejši in da bi se morali tej ceni vsaj delno prilagoditi potem tudi drugi prodajalci. Tako pa tega ni bilo, ker so na posestvu pač gledali preveč na čiste račune, premalo pa na to, kaj so moralno dolžni skupnosti doprinesiti, če od skupnosti prejmejo pomoč.

Možnosti so bile, ne pa tudi dobra volja, da znižamo cene

Ta razgovor pa nam je razkril še nekateri stvari v zvezi z grosističnimi podjetji, ki dobavljajo zelenjavo za Ljubljano. Na posestvu so nam namreč dejali, da nikakor ne kaže zelenjave prodajati grosističnim podjetjem, ker je nakupna cena vedno za polovico nižja od kasnejše prodajne. Tako so n. pr. spomnili prodali grosističnemu podjetju Fructus solato po 20 din za kg, to pa jo je po kdo ve kakšni kalkulaciji, prodajalo po 40 din. Nekaj podobnega je tudi z mlekom. 150 glav plemenske in izbrane živine daje lepo količino mleka in Jesenkovo zalaga z njim deloma ljubljansko bolnišnico, študentsko naselje in ves trnovski del mesta. Kvalitetno in neposneto mleko prodajajo bolnišnici po 28, ostalim pa po 30 dinarjev liter. Ko jim ga je poleti nekaj preostajalo, so ga prodali mlekarjem, toda dati so ga morali po 21 din. Nekaj neverjetnega je, kako močno poraste v rokah grosista vrednost posameznega pridelka. Ne glede na kalkulacije, na kritje rizika pri drugih pridelkih itd., je tako računavanje pol na pol zelo slaba stvar za potrošnika, ki plačuje te velike razlike.

Pomoč je opravičena le, če se doseže zadani cilj

Zelo verjetno je, da bi se cene zelenjave ali pa tudi mleka formalno precej drugače, če pridelovalci ne bi tako zelo sledili vzgledom velikih odkupnih podjetij ter prodajali sicer direktno potrošniku na tako zelo podoben način kot grosisti preko manjših poslovalnic. Namreč, da si pridržijo večje dobičke, kot pa je potrebno. Kot rečeno, bi namreč

občutno nižje cene dveh tako velikih posestev kot sta Pšata in Jesenkovo, vplivali na cene ostalih prodajalcev. Toda, zakaj je n. pr. posestvo Jesenkovo prodajalo mleko prav tako po 30 dinarjev, kot precej časa mlekarne, ki ga prodajajo sedaj po 31 din in za katere se tudi na tem posvetu upravičeno vprašujejo, čemu in zakaj odkupni ceni 21 din nabijejo še kar 10 dinarjev. Brez izgube bi ga prav gotovo lahko tudi sami dajali recimo po 24, 25 din. Podobna stvar je z zelenjavo. Paradiznike so spomnili, ko so jih sadili, namestavili prodajati po 18 din. Slabo vreme je vplivalo na letino in vse posledice so prenesli na potrošnika, kajti kljub slabim letni in količinsko nedoseženemu planu, so prvotni finančni plan dosegli, ker cena nikdar ni padla pod 30 din.

Menimo, da bi bilo na vsak način potrebno te in podobne račune razčistiti, zlasti še, ker bo pomoč skupnosti za razvoj posestva kot je Jesenkovo, prihodnja leta še nujno potrebna in ker to pomoč opravičuje samo njen pravi namen, namreč vpliv na znižanje cen, treba pa bi bilo tudi natančno pregledati, v koliko je bil ta namen dosežen in v koliko ga mislijo doseči prihodnja leta.

M. N.

Jesenski dan v Ljubljani

Kje je trgovska morala?

(Dopis iz Maribora)

Pri analizi cen kmetijskih pridelkov ni težko ugotoviti, da na zviševanje cen ne vplivajo toliko pridelovalci kot trgovci in razni dovoljeni ali nedovoljeni nakupovalci in prekupčevalci. Kmečki ljudje na svojih sestankih večkrat sami obojajo visoke prodajne cene, češ zakaj trgovci pribijajo tako visoke stroške na odkupne cene in zakaj se ne bi potrošniki oskrbovali ceneje, če oni prodajajo poceni.

Trgovci izrabljajo povpraševanje po blagu, ki je pri nekaterih artiklih večje od ponudbe, in tako si trgovska podjetja konkurirajo pri dvigavanju cen. Večkrat trgovci tudi sami ustvarjajo pomanjkanje blaga ali preveliko povpraševanje. V Slovenskih goricah se je pojavilo precej nakupovalcev sadja, ki so plačevali za obrambo in otrešenje sadje enako ceno; odkupovali pa so tudi nezrela jabolka. Ker bo obtočnega in nezrelega sadja precej segnilo, ga bo na trgu še manj, zato bodo pozimi in v zgodnji pomladi cene sadja še višje, kot bi lahko bile. Povpraševanje in cene naraščajo tem hitreje, čim več je odkupnih podjetij in nakupovalcev, kajti večina jih ne upošteva trgovske morale v socialistični družbi.

Včasih dvigajo cene tudi potrošniki sami, kadar pošljejo na podeželje nakupovalce, ki naj bi

nakupili sadje, krompir in druga živila za potrebe vseh članov nekega delovnega kolektiva. V Zgornji Kungoti so nakupovalci »Vino-sadja« nakupovali jabolka po 22 din, nakupovalci nekega delovnega kolektiva pa so jih plačevali po 30 din. S tem so povzročili zastoj prodaje po nižji ceni. Čudno, da nekateri delovni kolektivi ne najdejo boljših ljudi, ki mu ne bi vlekli po nepotrebnem denarja iz žepa, ker bi nakupili živila po dnevni ceni.

Ce pogledamo to zadevo z druge strani, pa ugotovimo, da za tako dvigavanje cen nosijo krivdo tudi trgovska podjetja. Če o potrošniki dobili na domačem trgu ali v trgovini jabolka po 30 din ali le nekoliko draže, ne bi pošiljali svojih nakupovalcev. Če pa jih v nekaterih krajih morajo plačati po 40 din in še draže, se jim 30 din za kilogram in še kakšni manjši stroški ne zdi preveč, ker je še vedno precej ceneje kot v trgovini. Ali pri dobri organizaciji trgovine in vestnosti trgovcev res ni mogoče kriti prevoznih in drugih stroškov 1 kg jabolka z 8 do 10 din pribitka? Ali z jabolkami, krompirjem in drugimi živili, ki mnogokrat gnijejo v trgovinskih skladiščih, gnije tudi trgovska morala?

Ali ne bi lahko trgovski odseki kmetijskih zadrug tukaj mnogo koristili? Sicer ne tako, da bi vso trgovino izročili poslovoju in še morda kakšnim nakupovalcem, ki bi trgovali po mili volji, pretežno del dobička pa brez evidence in kontrole vtikali v lastne žepce, temveč tako, da bi korist od razlike v odkupnih in prodajnih cenah imeli vsi člani zadruge, ker bi jo porabili za pospeševanje kmetijstva. Tako bi tisti dobički, ki se izgubljajo v trgovinah neznanokam, in tista izguba, ki nastaja pri uničevanju živil (ki pa ni nikjer prikazana, ker jo krijejo iz dobičkov), bila koristno uporabljena, potrošniki pa bi bili vzlic temu lahko ceneje postreženi.

Zelo verjetno je, da bi se cene zelenjave ali pa tudi mleka formalno precej drugače, če pridelovalci ne bi tako zelo sledili vzgledom velikih odkupnih podjetij ter prodajali sicer direktno potrošniku na tako zelo podoben način kot grosisti preko manjših poslovalnic. Namreč, da si pridržijo večje dobičke, kot pa je potrebno. Kot rečeno, bi namreč

Ze drugo leto bo imela Slovenija

6 MODERNO OPREMLJENIH INDUSTRIJSKIH MLEKARN

ki bodo omogočile dvigniti predelavo mleka iz sedanje zaostalosti

Na konferenci mlekariskih strokovnjakov, ki je bila pretekli ponedeljek v Ljubljani, so obirno razpravljali tudi o našem sirarstvu. Med drugim je bilo omenjeno, da je naše sirarstvo in maslarstvo še na razmeroma nizki stopnji. Iz referata, ki ga je podal Ivan Benko, je razvidno, da je morala naša zdravstvena služba v zadnjih letih večkrat intervenirati zaradi kakovosti mlečnih izdelkov, zlasti sira. Neštevno izvidov se glasi: »... ni še neposredno zdravju škodljivo, vendar ga je treba čimprej izkoristiti«. Na nekem državnem posvetu, ki ima idealne pogoje za proizvodnjo sira, se je pokvarilo okrog 2000 kg sira in so ga večidel požrili prašiči, le manjši del pa so rešili s pretopitvijo. Tudi na Tolminskem so v zadnjih letih zakopali precej sira in gre škoda v stotisoče. Sir so pokladali praščem v Novem mestu, s pretopitvijo pa je bilo treba rešiti precej sira tudi v Blok, kjer so včasih izdelovali naš najboljši ementalce. Nismo mnogo na boljšem tudi z maslom, saj stoji včasih ljudje v vrsti, če zaslužijo kje maslo, vsaj relativno dobre kakovosti, res dobrega masla pa sploh nimamo. Zato se ne smemo čuditi, da prihajajo na naš trg mlečni proizvodi iz drugih republik, večinoma boljši. Prava sreča je, da prihajajo. To vsaj malo zganje in zbudilo sirarje in trgovino, da ne bodo mislili, češ saj lahko nudijo potrošniku vsako blago.

Skupaj z mlekarstvom je sirarstvo v Sloveniji na prelomnici. Ze prihodnje leto bodo imeli skupaj šest modernih opremljenih industrijskih mlekarin (Kranj, Ljubljana, Sežana, Murska Sobota, Novo mesto, Kobarid). Gradnja nadaljnjih mlekarin pa se pripravlja. Vse te mlekarne se bodo ukvarjale s predelavo mleka v maslo in sir (tudi masne, čeprav v manjši meri), kolikor gre za izrabo sezonskih in dnevnih presežkov mleka). Precejšnjo predelavo mleka v mlečne izdel-

ke pa je namenjena mlekarjam v Kranju, Sežani, Novem mestu in pozneje tudi predvidenim mlekarjam v Tolminu, Ilirski Bistrici in Ptujju. Medtem ko bosta imeli mlekarji v Murski Soboti in Kobaridu deloma poudarek na suhem mleku, predvideva mlekarja v Ljutomeru pa na sirarstvu v zvezi s priščičerjo. V Tolminu bodo na moderen način izdelovali tudi mlečni sladkor. Sežana in Ilirska Bistrica pa bosta izdelovali tudi kazein. Posebna vloga je določena mlekarji v Kobaridu, ki bo hkrati naša prva centralna sirarna za ementalci sir, to pa zato, ker imamo na Tolminskem najboljšo mleko, iz katerega pa zdej izdelujejo le slab sir. Ostale mlekarne bodo izdelovale pretežno poltudi sir.

S sodobno opremljenimi mlekarjami bomo najhitreje in najuspešneje rešili vprašanje kvalitete proizvodnje mlečnih izdelkov, pri čemer nas ne sme motiti, da lahko vrhunsko kvaliteto v trdem sirarstvu dosežejo predvsem manjši obrati. Naša najvažnejša naloga pa je, doseči nadpovprečno kvaliteto ter zadostno tipljnost in izenačenost proizvodov. Vse to terja seveda študijske sestave mleka v posadnih proizvodnih okoljih. Študij krmil, ki jih proizvajajo v teh okoljih in ki dajejo najboljšo mleko za določene vrste sira. Nadalje kontrola mleka, ki gre v predelavo, uporaba kultur glivic in sploh okoliščanje s pridobitvami sodobne tehnike in prenašanje teh pridobitev v obliki strokovne pomoči sirarjem.

Naš trg narekuje pester izbor mlečnih izdelkov, zlasti sira. Če pa bomo v Sloveniji izdelovali recimo 15 vrst sira, nikakor ne smemo dopustiti, da se vsaka vrsta pojavi še v variantah glede kakovosti, toičobnosti, oblike, teže, znohalne itd. Tu nam lahko po dankskem vzorcu pomaga konvencija (dogovor) med mlekarstvi obrati, velikimi in majhnimi, glede enotne in predpisane kvalitete, ki

bi bil vezan na primer na uporabi kakovostne zaščitne znamke. Seveda pa moramo tudi kakovost masla dvigniti na evropsko višino. Dohiteti moramo vsaj tehnični napredek, ki se razvija v drugih državah, za druge države že zdavnaj dosegljivo. Pravi s proizvodnjo masla pa lahko najuspešneje stopnujemo proizvodnjo mleka, saj je zbiranje smetane lažje kakor zbiranje mleka.

Zaniski na robu

Ze pomorno je bilo govora o potrebi trgovske morale v postavljanju med socialističnimi podjetji. Kako nekatera podjetja krišjo osnovna načela take trgovske morale, naj nam kaže naslednji primer. Trgovsko podjetje »Zadravniki« v Ljutomeru je 17. avgusta poslalo na Reko vagon jabolk. Še isti dan je poslalo naslednji dan, to je is avgusta poslalo v Ljutomer, da kakovost blaga ne ustreza pogodbenim pogojem in zahtevalo 10% popusta pri ceni. Ljutomerskemu podjetju pa se je vendar zdelo sumljivo. Zato je vendar uprležalo postajo na Reki, kjer je prispeel dotični vagon na Reko, naka je reška postaja odgovorila, da je vagon prispeel na Reko 25. avgusta. Tako je podjetje »Zadravniki« reklamiralo kakovost posilke še dva dni prej, preden je vagon prispeel na Reko. Kakor nam zatrjujejo, marece gre tu za osamljen primer, marce je prišlo v trgovini s kmetijskimi pridelki na debelo ze v prakso reklamirati kakovost, že preden je kupec videl blago.

F. S.

IZ TEŽKIH DNI KPJ IN SKOJ

Konferenca v Kefrovih mlinih

V predpripraki Jugoslaviji sem v Zelenarju na Ravnah delal kot ključavničar skupaj z Gradničnikom Matijo, ki smo mu rekli Tiče. Živel je Tiče s svojo družino v Kefrovih mlinih na Brdinhah. Ki stoji še danes v skriti dolini ob Kotuljščici tik za Javornikom. Krog in krog je dolina, obdana s smrekovimi gozdovi, vendar pa od kotuljske in ravenske strani dostopna lahko tudi po skritih potih. Poleg dela v tovarni je Tiče s svojo ženo v mlinu, ki ga je imel s stanovanjem vred v najemu, še počasni mlaj žito okoliškim kmetom.

Kot član SKOJ sem takrat ilegalno delal po direktivah Kaharja Lovra. Poleti leta 1937, v mesecu juniju, mi je Voranc povedal, da bo prišlo v Kefrove mlinske gostov, katerim bomo morali skrbeti za hrano in varnost. Naročili mi je, naj se povežem s Tičem in izvršim vse, kar mi bo naročil.

Tako sem prevzel tiste dni zadolžitev posebne vrste v Ravnah, na Prevnaljah in v Dravogradu sem kupoval za kuhno meso in druge kuhinjske potrebščine, pa tudi salame, klobase, sir in ne vem, kaj še vse. Določil sem to na prostor, ki mi ga je Tiče odkazal v gozdu nad mlinom. Iste naloge je imel tudi Ditinger Ivan. Razen tega sva morala takrat z Ditingerjem dosti postopati po trgu,

da so naju — sumljiva človeka — imeli orožniki pred očmi in jim ni bilo treba stikati za nama. Pa tudi mlidva sva pazila, kod se kretajo orožniki in bi bila signalizirala, če bi se bili podali proti Tičevi domaćini.

Kaj se dogajalo v Kefrovih mlinih, sva z Ditingerjem samo slutila. Delali smo tako konspirativno, da niti vprašati nismo smeli, za kaj gre. Tako je za konferenco vedel le Kuhar Lovro, trije ali štiri njegovih sodelavcev pa smo o njej samo domnevali.

Da bi še kaj zvedel, sem se nagotil k Tičevi vdovi, stari bolnihi ženi, ki še živi tam blizu v prijazni hišici, ki jo je kratko pred smrtjo postavil odočeni Tiče. Starša ve, da je bil njen pokojni mož komunist in da je delal a Kuharjem in Ditingerjem, kar pa je verjetno zvedela pozneje. Povedala je tudi, da ji je mož pripovedoval, da ga opazuje in zasleduje orožništvo. Spominja se še, da je bil zaprt, vendar pa mu niso mogli pravit do živoga, ker sta ga Kuhar in Ditinger nekako prikriivala. Pripovedovala je, da so pri njih večkrat shajali razni ljudje in da so večkrat koza prenočevali in spravili dalje.

Tako se je neko poletje čigar letnice se ne more točno spomniti, v času, ko so kosili seno, zbralo v njihovem mlinu izredno veliko ljudi. Bil

je deževen dan in so bili prišleci vse premočeni, da jih je komaj pospšala na krušni poči. Bilo jih je okoli 35. To so bili možje v najlepši moški dobi. Poznala ni nikogar. Po imenu se spominja le Klopčiča, ki je izgledal najmlajši. Bil jim je nekak vrtar in je tudi držal zvezo med njimi in kuhinjo. Od časa do časa je prihajal tudi Kuhar Lovro, ki pa se ni nikoli zadržal dolgo.

Stisnili so se vsi ti ljudje v zgornji prostor nad mlinom in kuhinjo. Prava sreča je bila, da je odšla (takrat lastnica mlina na obisk k sorodnikom v Avstrijo). Ker je stanovala poleg tistega prostora, kjer so bili zbrani skrivnostni gostje, bi jih ne bili mogli sprejeti, če bi bila hišna gospodinja doma. Kaj nerodno je bilo še to, da so prav takrat imeli v štetri čevčarja, ki ga niso mogli odpraviti, dokler ni končal dela. Ostal je pri hiši in delal Gradničnikova velike skrbi. Včasih je šel tudi okoli hiše, da se je od sedenja spreohdil, česar nista mogla preprečiti. Toda opazil ni ničesar. Pa še nekaj je Gradničnikovi materi povzročalo strah! Gostje so kadili močne cigarete, in se je dim kar vleklo izpod a škodljami pokrite strehe in je sumljivo dihalo daleč naokoli. Ker je ravenski komandir orožniške postaje večkrat prišel v mlino po mleko, so je bila, da ne bi kaj za-

vohal, če bi prišel k hiši. Zato je prosila Klopčiča, naj jih posvari, da ne bi toliko kadili. Ne spominja se več, kako so upoštevali njeno svarilo. Priprčana pa je, da se ni v njeni dolni nikoli prej pa tudi ne pozneje pokadilo toliko finega tobaka, kot tiste tri dni, kakor je žaljivo pristavila. Poverili so ji nalogo, da jim je kuhala. Kar je potrebovala za kuhno, je prinesel v kuhinjo od kdo ve kod mož Tiče.

S hrano so bili dobro založeni. Le enkrat za kosilo ni bilo mesa. Takrat je bil pripravila pristno korosko »južino«: krompirjevo juho, struklje, ki jih je delala vsjo noč in solato. Takrat so bili njeni gostje, dobesedno je povedala tako; same velike glave — s kosilom najbolj zadovoljni. Veliko so pojedli kruha. Peka ga je ponoči, ker si podnevi ni upala.

Zbranih ljudi ni dobro videla. Mimogrede si jih je bežno lahko ogledala takrat, ko so prihajali in odhajali, dvakrat pa je bila med njimi v sobi, ko je pobirala krožnike in jedilni pribor. Ve le to, da jih je kar mrgolelo v temnem prostoru. Ni se pa upala dosti razgledovati, ker so je bila. Strah pa jo je še danes, ko se spominja tistih dni, in se ne more načuditi, da si je njen mož Tiče upal to izvesti.

Pohvalila se je še, da je za delo in prestani strah prejela lepo nagrado. Orožništvo pa tudi ni nikoli zvedelo, kaj se je pri njih dogajalo.

To sem zvedel od Gradničnikove matere Pokojni tovariš Tiče pa mi je nekoč pripovedoval o konferenci na tole; da so na konferenci veliko pi-

sal in da je ves ta napisani material pozneje odnesel tov. Zorja Jakob.

Dolga in krvava je bila borba Partije in SKOJ, hude so bile žrtve, toda tem lepše in bogatejša je obrditi sad. — Partija se je borila proti srbskemu imperializmu na eni strani, po drugi strani pa odstila svoje vrste frakcionštva in oportunističnih elementov ter pod vodstvom Tita izšla iz borbe zmagovita, trdna in prekaljena. S svojim delom je dokazala vsemu ljudstvu, da je edino ona tisto, ki nosi svojim narodom odrešenje in jim kaže pot k popolni ljudski osvoboditvi, kar je praktično tudi resnično izvedla. Danes gradimo pod njenim vodstvom socializem in smo tudi že dokazali, da smo sposobni izvršiti tudi to veliko zgodovinsko nalogo.

Tovariši, ki so se udeležili konference v Kefrovih mlinih na Brdinhah, prosim, naj sporočijo o njej kaj več, da ta zgodovinski dogodek, ki se je dogodil na svobodnih koroskih tleh, s skupnim prizadevanjem otmemo pozabili!

Pripomba uredništva: Gorajj članek ponatisujemo iz »Koroskega tinarja« (Ravno na Koroskem, 27. avg. 1952), ker utegne zanimati naše bralce, zlasti zdaj ob 35-letnici SKOJ. Dolimevam namreč, da je v članku omenjeno ilegalno zborovanje v Kefrovem mlinu bil kongres SKOJ. V članku omenjeni Klopčič je bil Franc Klopčič, skolevski in partijski funkcionar. Tudi s svojo strani pozivamo tovariše, ki so se tega zborovanja udeležili, da nam javijo, kakšno zborovanje je bilo, kdaj je bilo, kateri so bili glavni referenti, kdo je bil prisoten itd.

Je potrebno toliko obiskov?

Udkar se je povečal honorar za zdravniške obiske na domovih zavarovancev, se ti obiski množijo. Nekateri zdravniki zdaj pač raje zdravijo zavarovance, ki klicajo zdravnika, ki klicajo zdravnika na dom tudi v amonitih, ko bi lahko sami prišli v ambulanto, a jim pač zaradi komunistične ne diži preveč čakanje v ambulanti. Toda s tem povečevajo izdatke za plačanje zavarovanja, razen tega pa v marsikaterem primeru odlašajo čas zdravniku, da ne more obiskati nekakega drugega bolnika, ki je nujno potreben zdravniške pomoči.

Nekoliko so krivi le slabe razmere, tudi nekateri zdravniki, ki ne prihajajo nepovabilni obiskov. V okolici Ljubljana-škofica je mesečno obiskano 5000 zdravniških obiskov na domovih, vendar pri tolikem številu obiskov ni bilo prijavitelj niti eno samo neupravičeno klicanje zdravnika na dom. Ko je zavod začel izplačevati kontrolirani izplačila honorarjev za te obiske, je ugotovil marsikaj iz nezadnega. Tako je zdravnik obiskoval zavarovanko S. P. v Kamniku 23-krat v enem mesecu, si sicer vedno ni bil obiskov na domu povzpel za 200 odstotkov. Izredno mnogo zdravniških obiskov na domovih zavarovancev je tudi v Medvednah.

Skupščina Zavoda za socialno zavarovanje za Ljubljano-škofico, da smo spričo teh pojavov sklenila, da morajo opravljati uradne obiske na domovih zdravniki v Cravčah, se je v prvih ročnih ter so izjeme dopustne le v nujnih primerih. V prvih ročnih obiskih zdravnik dolžan uvesti zavarovance na zdravljenje po povabilu zdravnikov kar pa se ne dogaja, česar je socialno zavarovanje obsej dovano za znatna sredstva.

M. Z.

KAM Z ŽENSKO DELOVNO SILO

Ali bi ne bilo mogoče organizirati nekaj potrebnih uslužnostnih obratov, kar bi ne terjalo večjih investicijskih sredstev

Trbovlje, 15. oktobra
Trenutno ni mogoče določno govoriti o nezaposlenosti v trboveljskem okraju. Na jesen oživila gradbišča so pritegnila precej delovne sile, seveda le za krajši čas, dokler pač gradbenih del ne bo zavrila zima. S to kratkotrajnejšo zaposlitvijo pa seveda problem ni rešen, zlasti še zategadelj ne, ker ima nezaposlenost v okraju izrazito »ženski značaj«, če se tako izrazimo, in ker gradbeništvo za mlado žensko delovno silo prav gotovo ne more biti najbolj priporočljiva oblika trajnejše zaposlitve.

Okrajna statistika za prejšnja leta in letošnje mesece kaže, da v okraju od leta do leta narašča število nezaposlene ženske delovne sile, v glavnem mlade delovne sile, ki začneta iskati zaposlitvene možnosti kmalu potem, ko izpolni šolsko obveznost. V tem je pravi vzrok vseh problemov nezaposlenosti v okraju, medtem ko nezaposlenost moške delovne sile ni niti omembe vredna, ko vemo, da je honorarno zaposlenih celo več upokojencev. Za letošnji avgust pove statistika, da je bilo v okraju skupno 271 nezaposlene delovne sile, od tega 19 moških in 252 žensk. V primerjavi s povprečkom 1952 je porasla nezaposlenost za 36%. Naslednja značilnost nezaposlene delovne sile je v tem, da gre v glavnem za nekvalificirano delovno silo; od skupnega števila 271 odpade 224 na nekvalificirano delovno silo in od tega kar 215 na žensko nekvalificirano delovno silo, medtem ko je v tem času iskalo delo samo 32 kvalificiranih žensk. Če povzamemo te podatke, ugotovimo torej, da gre za vprašanje mlade in nekvalificirane ženske delovne sile!

Vzroki, zakaj narašča vprav mlada nekvalificirana ženska delovna sila, bi terjali posebno družbeno analizo, ki je pa v tem okviru ne moremo načeti. Na splošno pa lahko rečemo, da v okraju še vedno močneje narašča tista proizvodnja, ki v glavnem zahteva in tudi porablja moško delovno silo, medtem ko proizvodnja primernejša za žensko

Otroci, ki obiskujejo vrtec, bolje napredujejo v šoli

Pred vojno je bil v okraju samo en otroški vrtec, in sicer na Jesenih. Med vojno je okupator osvojal več vrtecev, ker je hotel tako oporečno germanizacijo našega ljudstva. Vse te vrtece je po osvoboditvi prevzela naša ljudska oblast in jih je bilo leta 1945-48 deset s 13 oddelki, v njih pa je bilo 479 otrok.

Sedaj je v okraju 7 vrtecev; obiskuje jih 378 otrok. Vrteci imajo 16 prostorov in 16 vzgojiteljev. Za vsa niti eden izmed vrtecev nima ustreznega poplavlja, zato prostori ne ustrezajo popolnoma. V bodoče bo treba graditi posebna postojla, ki bodo primerno urejena.

Zmogljivost sedanjih vrtecev zaradi velikega prispevka otrok ne zadostuje. Razen obstoječih bo treba zgraditi vrtece še v večini krajev, kjer so pomnisanjska prostora ni bilo mogoče urediti.

Ljudje so spoznali, da otroci v vrtec veliko pridobijo, si razširijo obzorje in bolje napredujejo v osnovni šoli.

V desetletnem planu je predvideno zgraditi 7 vrtecev za 1170 otrok in jih razširiti na 47 vrtecev za 40 otrok in 16 igralnic. OLO posveča veliki pozornosti problematiki okrajne velikosti vrtecev, da mora vzgajati mlado pokolenje, če hočemo imeti vsestransko izobražene in dobro vzgojene ljudi.

OD VSEPOVSOD

RADOVLJICA
V radovljskem okraju je ujujno potrebno izgraditi novo postojlo ambulanta - poliklinično - preventivnega menaja. Ta postojla je najbolj pereča v Kranjski gori, na Jesenih in na Bledu, z ozirom da so ti kraji v izrazito delavskih in turističnih centrih, nimajo pa sedaj primernih poroštev za to nameno.

OLO je za letos zagotovil dovolj kreditov za izdelavo načrtov in je upati, da bodo pomladi leta 1955 za čeli graditvi to postojlo. N-61

KAMNIK
V tovarni unija so te dni dovršili zunanji dela pri novem tovarniškem objektu v katerem bodo lužilnice. Graditvi tudi velja ustrezno pravico za odpadno vodo. Zdelo se je pripravljati temelj za novo tovarniško poslopje, ki bo vezalo lužilnice skладиščem. Z.

TRBOVLJE
Na plenumu LP, ki je bil pred dnevi v Trbovljah, so delegati analizirali delo kulturnih društev in oročevali problematiko okrajne velikosti društev, ki so amaterske umetniške skupine precej napredovale, medtem ko napredkovati pri občinskih odborih imajo več denarja, naj uredijo knjižnice. — Nazadnje so se delegati po-

delovno silo, še zaostaja ali je šele na začetku (konfekcija v Zagorju itd.). Pričakovati pa je, da bodo zasavske komune prav v tem vprašanju utegnile več storiti, kot je bilo mogoče doslej, ter se bodo nato pogotoma bolj in bolj odpirale možnosti tudi za zaposlitev nekvalificirane ženske delovne sile, torej zaposlitev na postopno priučevanje v proizvodnji.

Marsikdo, ki letošnjo jesen opazuje po okraju živahna gradbišča, se vprašuje, ali znabiti ponekod to delo le ni nekoliko pretežno za mlado žensko delovno silo. Pri tem ne gre za takojšnje posledice, pač pa za celoten razvoj dekleta, ki je v svoji fiziološki rasti precej različna od moške delovne sile in neprimerno bolj občutljiva. Razen človeškega občutka se je pri tem treba tudi zavedati, da bodo vse motnje, težave in posledice — pa najsi se pokažejo tudi kasneje, čez leta — padle v breme skupnosti! Nikakor pri tem nimamo v mislih kakega lahkotnejšega krampanja in grebanja po cestah, ampak težja zemeljska dela na gradbiščih, za katera primanjkuje izdatne moške delovne sile. Če gledamo v prihodnost in vzamemo v poštev eventualne posledice, ki bi jih utegnila mlada ženska delovna sila ob tem delu utrpeti v svojem razvoju, bi menda v naši gradbeni politiki bolj kazalo, bolje nagrajevati moško delovno silo, da bi ne bežala in zapuščala gradbišč v najbolj živi gradbeni sezoni! Zakaj vprašanje je, če skupnosti napravimo kako uslugo s tem, če bi skušali ta dela opraviti s cenejšo žensko delovno silo.

Toda ne glede na to, da se je pojavilo na gradbiščih v zadnjem času več mlade ženske delovne sile — kar je treba vsekakor vzeti kot prehodni pojav — in ne glede na to, da bodo komune v prihodnjih letih morale odpirati tudi ženski delovni sili primerno proizvodnjo, bi ob tej priložnosti opozorili na nekatere zaposlitvene možnosti. Z njimi kajpada ne bo mogoče dati dela vsej ženski delovni sili, bi pa z njimi mogli trajno in koristno služiti mnogim občanom. Nič novega: gre za tista drobna uslužnostna podjetja, o katerih je bilo že tolikokrat govora, da so se ljudje že naveščali o njih govoriti. Niti v Trbovljah, niti drugje, kjer bodo sedeži skorajšnjih komun, nimajo pralnice, ne krpalnice, ne likalnice, v vsem Zasuvalu ni ene kemične čistilnice itd., torej drobnih uslužnostnih obratov, ki strežejo drobnim in vsakdanjim potrebam, obratov, ki jih zmore ženska delovna sila in o katerih smo že toliko govorili v vseh teh letih, odkar si utiramo pot v socializem.

Koliko težav in nevolje imajo s temi drobnimi skrbimi prav delavci v industrijskih središčih! Moti se, kdor misli, da bi se delavci ne navadili in ne posluževali teh drobnih uslug. Saj vendar tudi v tem tiči nekaj tistega čemur pravimo splošni dvig življenjske ravni! Le predrage bi te usluže ne smele biti, ali z drugimi besedami: organizacija teh drobnih obratov bi morala biti preprosta in cenena, brez posebnih upravnikov in številnega »neproduktivnega« aparata, pač

menili o delovanju ljudskih univerz, med katerimi ima največ uspehov univerza v Zagorju. Delegati so menjali, da bi moglo dati bogate občine več za ljudsko prosveto. M. L.

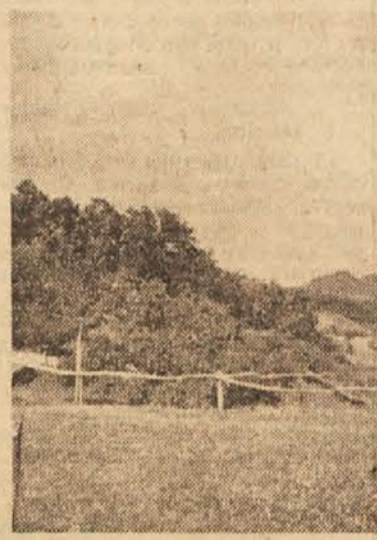
Dne 29. oktobra bodo praznovale v Krmelju in Sentjanju na Dolnem skem drugo občinski praznik. Ta dan se zbrali v spomin na padlega do mačina narodnega heroja Milana Milčeta ter na vse ostale, za domovino padle rudarje, katerih imena so ovekovečena na spomeniku v Krmelju. Na praznovanje tega dne se je sedaj pripravljajo množične organizacije, posebno pa DPD Svoboda.

Remontno podjetje v Kranju se je letnega podjetja razvilo v pomembno podjetje »Kovinar«, ki razen dosedanjega popravila tekstilnih strojev instalira in izdeluje vse vrste vodovodnih in stalnih in popravila. Sami tudi izdelujejo velike industrijske bolj-

Dva divja merjasca so ustrelili
Lovci iz Most pri Komendi so na ovu v gozdu blizu Tunje nalezli na pet divjih merjascev. Dva so ustrelili, trije so pa zbežali. Ustreljenih merjascev sta bila težka 80 in 90 kg. Meso so razsekali v kamniški mesnici na trgu. Z.

pa obrati marljive ženske delovne sile, ki bi s svojimi drobnimi in ceneniimi uslugami v določeni meri pomagala dvigniti življenjsko raven in vnanjo kulturnost vsakdanjega življenja. Prav gotovo bi se ljudje teh obratov pogotoma tako zvesto privadili, da bi ne bili v zadregi za delo in usluge, ampak postali značilne pridobitve v novem življenju komun. In slednjič: najbrž tudi investicijske zahteve za te obrate niso tolikšne, da bi jih komunalne skupnosti ne zmogle in tako skoraj ustrege željam in potrebam svojih tisočerih in tisočerih prebivalcev.

F. Gerželj

iz Rogatec se nam odpira lep pogled na vabljivo izletniško točko — Donačko goro. Enodneveni izlet semka je brez napora, ker je pot iz Rogatec Slatine lahka in neverjetno ugodna tudi za slabe pešce. Turistično društvo bo moralo poskrbeti le še za primeren dom, kjer bi bili izletniki varni pred neurjem.

Učenci ne morejo biti boljši od vzgojiteljev

Predsednik sindikalne podruž. v Mariborski tekstilni tovarni nima moralne legitimacije za svoj položaj in vendar še predstavlja sindikat

Mariborska tekstilna tovarna je imela precej uspehov pri proizvodnji in razširitvi podjetja z novimi obratovnimi prodilnicami. To uspehe pa močno zasenčujejo nekatere slabosti, ki povzročajo in omogočajo velike kraje v podjetju. Čeprav je sodišče obsodilo že več skupin tatar iz tega podjetja in njihove pomočnike, tatvine niso prenehale. Sedaj ni mogoče ugotoviti, v kakšnem obsegu so tatvine nadaljevale. Nekateri odgovorni ljudje v podjetju pravijo, da tega ni mogoče ugotoviti niti s merjenjem, blaga niti s tehtanjem. Pri odkrivanju tatarov in preprečevanju tatvin pa je odgovoden tudi sindikat, ki bi lahko vzročajo in omogočajo velike kraje v podjetju. Čeprav je sodišče obsodilo že več skupin tatar iz tega podjetja in njihove pomočnike, tatvine niso prenehale. Sedaj ni mogoče ugotoviti, v kakšnem obsegu so tatvine nadaljevale. Nekateri odgovorni ljudje v podjetju pravijo, da tega ni mogoče ugotoviti niti s merjenjem, blaga niti s tehtanjem. Pri odkrivanju tatarov in preprečevanju tatvin pa je odgovoden tudi sindikat, ki bi lahko vzročajo in omogočajo velike kraje v podjetju.

Na mlino, v katerem je bila leta 1927 konferenca SKOJ, bodo odkrili ploščo

Kakor drugod, se tudi na Ravnah pripravljajo na proslavo 35-letnice ustanovitve SKOJ. Glavno vlogo pri pripravi ima občinski komite LMS. V zvezi s pripravami je bilo več sestankov, kjer so si člani komiteja razdelili delo v zvezi s proslavo so obiskali vse bivše člane SKOJ, zbrali njihove izjave in vtise in jih uredili v spominsko knjigo, ki bo dokaz dela in požrtvovalnosti teh ljudi.

Na dan proslave bo odkrili spominske plošče pri Kefrovem mlinu, kjer je bila leta 1927 konferenca SKOJ. Ploščo so izdelali mladinci lvarskega aktivna. Na proslavi bo sodelovala železarska godba na pihalu in gimnazijski pevski zbor. Vsi bivši člani SKOJ bodo prejeli spomenice, srečeti bodo tudi za častne člane v mladinski organizaciji. Po proslavi bo v Domu železarjev na Ravnah mladinski miting. S. I.

Nov kamnolom v Kamni gorici

Pred tednom je OLO v Radovljeli ustanovilo podjetje »Kamnolom Kamna gorica«, ki bo lomilo, drobilo in obdelovalo kamen porfir. Analiza zaveda za raziskavo materiala LRS je pokazala, da so fizikalna svojstva tega materiala prvotna in izjemna in ga bo lahko uporabljali za gradbeno in za penetracijo in za cestišča.

Zaradi prevelikega pomanjkanja porfirjev za gradnjo in utrditve cestišča ima kamnolom gospodarsko osnovo in zagotovljeno bodočnost. Dnevna zmogljivost bo v začetku znašala 90 kub metrov oziroma letno 15.000 kubnih metrov granulata za asfaltiranje in 8000 kub. metrov za spodnji ostriž cestišča.

Kamnolom je oddaljen od železniške postaje Podnat samo 6 km. zato bo prodajna cena nižja, kakor prodajna cena enakega materiala iz Koro, ki je oddaljen od Kranja 12 km.

Kamnolom v Kamni gorici bo vreden gospodarski faktor v radovljskem okraju, ker je potrebno asfaltirati precej cest na Gorenjskem. Naj omenimo samo ceste Bled — Bohinjsko jezero — Savinja — Jesenice — Kranjska gora — Podkorenjsko sedlo in druge. N-61

GIMNAZIJA V BREŽICAH IN NJENI PROBLEMI

Po osvoboditvi ustanovljena, odelkov. Ze letos ima I. razred popolna gimnazija v Brežicah je prevzela zasilno urejene šolske prostore v bivšem samostanu. Število učinic je prva leta zado- stovalo, sedaj pa postaja prostor tako resen problem, da bi moralo vodstvo šole v bodoče odkloniti del šoloobveznih otrok, če ne bodo pristojni činitelji razumeli resnost nastalih razmer. Staro, oziroma dosedanje poslopje ima 4 večje (do 40 sede- žev), 3 manjše razrede (do 30 sede- žev) in risalnice, ki jo tudi uporabljajo za razred. Nekaj let je imela gimnazija največ 12 od- delkov a do sedaj je število nar- astlo na dvajset oddelkov in se bo po rojstnih podatkih močnega šolskega okoliša povečalo na 24

Šola v Brežicah, ki je bila leta 1927 konferenca SKOJ, bodo odkrili ploščo

Bralci nam pišejo:

Železniški vozniki red na progi Lendava—Čakovec ne usreza

Ne železniški progi Lendava—Čakovec vozijo v vsako smer dnevno po štiri osebni vlaki: z vlakom Čakovec—Maribor, ki prav tako vsak dan štirikrat, pa imata zvezo le dva, in sicer dopoldanski in popoldanski. Kdor odpotuje iz Lendave z jutranjim vlakom, pride v Čakovec prepozno, da bi dobil jutranji vlak za Maribor, zato mora čakati skoraj do popoldne. Če imajo ljudje iz Lendave in okolice opravke v Mariboru ali drugih mestih ob tej progi, ki bi ga morali opraviti dopoldan, morajo odpotovati iz Lendave že prejšnji večer. Po 23 km dolgi vožnji morajo prenočiti v Čakovecu, da bi drugo jutro nadaljevali pot z jutranjim vlakom. Kdor ne mara prenočiti v Čakovecu, pa mora odpotovati iz Lendave že popoldne ob pol treh. Sicer je še ena možnost za hitrejšo potovanje, in sicer z avtobusom skozi Mursko Soboto: ta vožnja pa je za 50 odstotkov dražja kot z vlakom.

Dve prometni nesreči

V petek okrog polnoce je Frano Krivočef šofiral osebni avto po Titovi cesti proti Jezici. Ko je za Božigradom začel zavijati na levo proti Avtoobvojni, je stal pred gostilno Kadiš voz šofer se pa prej ni prepričal če je cesta prosta in je tako zaprt pot nasproti vozečemu motorju. Vozil sta trčili vendar ni bilo večje škoda. Nesrečo je zakrivil šofer osebnega avtomobila.

Dne 14. t. m. se je zgodila v Ormožju huda prometna nesreča. Stanke Grabljan je šofiral avto Unimog po glavni cesti. Ko je hotel zaviti na stransko cesto, je pravilno naznail spremembo smeri. Takoj za njim se je peljal s kolosom Poide Kolbezen. Zaradi nevidnosti se je zaletel v Unimog, ko je le-ti zavil na levo. Kolosar je dobil hudo rano na glavi in so ga takoj prepe- ljali v novomeško bolnico. Nesrečo je zakrivil nenorečene, ker je bil ne previden in se je vozil po promet- ni cesti, čeprav se ni znal dobro vo- ziti.

IZPRED SODIŠČA V TRBOVLJAH

Marjan J. in Izidor P. iz Zagorja sta lani konec oktobra poškovala na vseh vratih industrijske rudarske šole v Zagorju kljuko in s tem napravila 7884 din škodo. Zato sta bila obsojena na mesec dni zapora sta bila obsojena na mesec dni zapora sta bila obsojena na mesec dni zapora sta bila obsojena na mesec dni zapora.

ZA POŠTENO DELO MU NI MAR

Košarinja Ivana Pakšič iz Bisno je morala Okrajno sodišče v Celju kaznovati s 6 meseci zapora, ker je kljub kaznovanju še naprej vračala nedovoljeno trgovino s tem, da je v

o delovnih urah, v višjih razredih pa so paralele vse do osmega. Pouk je v dveh izmenah, dopoldne in popoldne. V gimnazijskih prostorih so tudi večerna gimnazija oficirjev JLA, razni tečajji, ljudska univerza in drugi. Z izpraznitvijo večine kabinetov, tudi tajništva (omare in police iz teh prostorov očijo že tako tesne šolske hodnike), so bili improvizirani zasilni razredi, da bi zado- stili najnujnejšim potrebam. Pri takem stanju močno trpi pouk, da ne omenjam zdravstvenih razmer.

Vodstvo zavoda je okrajnemu ljudskemu odboru v Krškem s podrobno obrazložitvijo prikazalo dejansko stanje ter prosilo za primeren kredit, s katerim bi na starih temeljih zgradilo 4 skromne razrede. Pristojna republiška komisija pa je idejni osnutki za to akcijo iz razumljivih vzrokov (premajhna kvadratura, nezadostna svetloba, premajhna vi- šina razredov) zavrnila, a zaradi nujnih potreb predlagala izgra- ditve sodobnega šolskega trakta, ki bi kril nastale potrebe po šolskem prostoru. Svet za prosveto in kulturo v Krškem, Okrajni ljudski odbor Krško in Republiški svet za prosveto in kulturo, so razumeli nastali položaj. Na predlog okrajnega sveta za prosveto je OLO Krško odobril iz- delavo idejnega osnutka, ki ga je predlagala republiška revizijska komisija. »Slovenija-projekt« je izdelal dve varianti, prvo za osem razredov, dve delavnici in ostale potrebne prostore, a drugo za šest razredov. Gospodarski svet pri OLO Krško je odobril izde- lavo potrebnih načrtov za gradnjo po prvi varianti; hkrati je pa odobril okrog 80 milijonov za gradnjo.

zašil med tatove, če bi vse, ki so začeli krasti, hitro odkrili in jih strogo kaznovali. Kakor trdijo nekateri delavci, pa so v podjetju nekaterim tatovom priznali, če so jih odpustili, so jih ponovno zaposlili ali pa so jim poiskali službo v drugem podjetju. Veliko skrbi za kazno- vane tatove je kazal osto sedanjí predsednik sindikalne podružnice Terpin, ki bi moral biti na čelu boja proti tatvinam in zloraham.

Mnogim članom delovnega kolektiva Mariborske tekstilne tovarne bi delali krivico, če bi trdili, da so vsi slabi. Dejstvo, da imajo prav na čelu sindikata takega človeka, pa kaže, da poštenjaki doslej niso bili dovolj odločni ali vsaj ne dovolj budni, da bi odstranili svojega hla- Seda je težko ugotoviti prava vzroke (morda jih nekateri že poznajo, pa še niso spoznavili), ki so privedli v podjetju in sindikalni podružnici do takega stanja. Toda dokler ne bodo odkrili pravih vzrokov in se z njimi odločno spoprijeli, ne bodo mogli izboljšati razmer v podjetju in odpraviti tatvin. P. J.

Dve razstavi ob II. kongresu Ljudske tehnike Slovenije

Strokovni komitiji pri Okrajnem odboru Ljudske tehnike v Celju, knjižnica in elektroštorna, sta pri- redili v mali dvorani »Umoma« zahnivo razstavo strojev in kmetijskih predelov. Razstavljeni izdelki in predelki so delno tudi sad uspešnega dela kmetijskih in elektroštornih sekcij na področju celjskega okraja, hkrati pa so kot celota odraz uspešnega razvoja kmetijsko-strojne teh- nike pri nas.

Gledališče Svoboda-Center v Trbovljah bo spet zaživelo

Področje so misle in spet se je začela polniti soba za vaje pri gleda- lisku Svoboda-Center v Trbovljah. Trenutno imajo stalne vaje dve dru- žini, ki študirata dramo »Za pravdo in srce« in dramo »Ko bi padli oži- volti«.

BERITE IN NAROČAJTE »LJUDSKO PRAVICO«!

Tretja prireditev ki jo Lomo vi- deli na trboveljskem gledališkem odru, bo »Mladost pred sodiščem«.

Pevski zbor »Slavček« pa bo vsilil Gobevo »Himno princeza« in jo še pred novim letom postavil na oder.

V tekstu so pa tudi priprave za igro ki naj bi jo dalo gledališče ob novem letu našim najmlajšim 8 tem bi bil zaključni prvi del gledališke sezone. (M. L.)

V počitnicah so bila opravljena na pobudo članov profesor- skega zbora prva pripravljana dela (čiščenje terena, izkopi, do- voz gramoza). Vsa dela je opravi- la šolska mladina, ki je pod vodstvom mladinskega šolskega komiteja in nadzorstvom članov proforskega zbora formirala prostovoljne delovne skupine. Zaradi skromnih sredstev, ki so na razpolago in zakasnitve z nar- črti, letos ne bo mogoče veliko več storiti. Perspektiva za pri- hodnje leto pa ni najbolj rožnata. V ospredje stopa vprašanje finančnih sredstev. Okrajna skupščina je letos spomnila, po- tem ko je uvidela potrebo, izgla- sovala za prva dela 3 in pol milijone. Hkrati je zahtevala klav- zulo, da se zaradi skrajno zane- marjenih šolskih razmer v okra- ju pri višjih, ki bi nastali ob realizaciji letnega proračuna, sta- vijo na prvo mesto potrebe Sve- ta za prosveto in kulturo. Pri vsej tej dobri volji pa se ne bo dalo mnogo napraviti, če ne bo za najakutnejše potrebe na raz- pologo takoj večja vsota denarja.

Strokovnjaki menijo, da bi prihodnje leto potrebovali za grobo izdelavo šolskega bloka in dograditve stanovanjske hiše okrog 50 milijonov, zato bo nuj- no odločiti se: ali s podporo re- publiških oblasti začeti graditi, ali pa gradnjo odložiti na poz- nejši čas, čeprav bo to v škodo popolni gimnaziji.

Mesto Brežice se je po vojni zelo povečalo in postaja promet- no ter gospodarsko središče treh dolin: Save, Krke in Sotle. Prebivalstvo je naraslo od 1200 iz- pred vojnih let na 4500 ljudi. Zadnje dni oktobra bo mesto proslavljalo občinski praznik v spomin na brežiško četo, ki se je l. 1941 uprla Nemcem in s svo- jimi akcijami zadrževala presele- ljevanje — največje nacistično akcijo nad slovenskim ljudstvom. Velik in časten bi bil spomenik prvim borcem-skojevcem, delav- cem in dijakom iz brežiške čete, ki so žrtvovali svoja življenja, če bi v njihovem imenu povečali najpomembnejšo okrajno šolsko ustanovo — popolno gimnazijo v Brežicah. m.

Otrok in vzgojni domovi

Skrb za šolske otroke zaposlenih staršev je vprašanje, ki bi ga bilo treba urediti. O njem smo že večkrat razpravljali. Skušali smo tudi uresničiti nekatere zamisli o organiziranju dijaških domov, toda izkušnje so pokazale, da je v teh domovih glavna vsestranska zaščita. Glavna misel o vsestranski zaščiti šolske mladine ni bila uresničena in to je morda eden izmed razlogov, da se takšne ustanove niso obdržale. Zdaj znova razpravljamo o možnostih, da bi odprli podobne ustanove kot najučinkovitejši ukrep za zaščito otrok pred negativnim vplivom ulice in najboljšo pomoč zaposlenim staršem.

Pri organiziranju dijaških domov ali podobnih ustanov je treba misliti ne le na prostore in opremo ter ureditev, marveč

hkrati tudi na najboljšo in najpravišnje organizacijo vzgojnega dela z otroki. V tem primeru bodo ustanove ustrezale svoji nameni; da je to res, nam pokaže naslednji primer:

V neki šoli v predmestju Beograda so pred leti odprli lepo urejen dijaški dom. V svetli sobi z novimi mizami in klopi ter s pritlikinami je imel dežurno službo učitelj. Starši so puščali od doma otroke in brez skrbi odhajali na delo. Se preden pa so drugi imeli priložnost, da bi po vzorcu te ustanove nekaj podobnega na svojem področju, so se zaprla vrata tega doma. Otroci so se razbežali.

Otroški komentariji po odhodu iz doma dovolj jasno osvetljujejo takšen konec: »V domu je enako kakor v šoli, samo da imamo namesto klopi mize... Glasno ne smeš govoriti... Pisati moraš domače naloge... V šoli imamo svoj odmor, tu pa še tega ni...« Te in podobne izjave skupaj z vsem, kar se je dogajalo, potrjujejo pravilno sodbo prosvetnih organov, da je treba v vsakem poskusu takšne skrbi za šolsko mladino računati z neuspehom.

Otrok se v domu ne sme počutiti kakor v domu, marveč kakor doma v družini. Skromen prostor naj bo toplo in prijetno urejen, vzgojiteljica pa naj ima do otrok nežen, neuraden in materinski odnos. Otroci sami naj določajo, kaj bodo v prostem času delali. Kdaj pa kdaj naj v skupinah poslušajo radijske oddaje in skupaj razpravljajo o tem ali onem vprašanju, ki jih zanima. Na polici ali v vitrini naj bodo na razpolago otroške revije, slikanice, znana dela iz otroške književnosti, pa tudi pribor za risanje in modeliranje, razne didaktične igrače, primerne otrokom glede na njihovo starost. Otroci sam odloči, s čim se bo ukvarjal. Vzgojitelj neopaženo spremlja skupino in pazi, kaj

otroci delajo. Vzgojitelj pomaga posameznikom, če je potrebno, ali sodeluje v igri. Prehodno delo v skupinah naj bo dobro pripravljeno in zanimivo. Branje pravljic, potopisov in razgovor o tem sta potrebna, da se otroci vadijo pravilno in prosto izražati misli. Otroci naj tudi razpravljajo o filmih, ki so jih videli, in komentirajo dogodke iz šolskega življenja. Priporočljivi so tudi medsebojni razgovori. Če pa ostanejo otroci dlje v domu, organizira vzgojitelj tudi njihovo delo v zvezi z domačimi nalogami, poprej pa naj otrokom prepričljivo razloži, zakaj je dobro in potrebno, da napravijo domače naloge.

Otrok se mora čutiti v domu svobodnega. V njem ne sme biti šolskega, strogo učnega vzdušja, ker otrok po svoji resni in duševni konstituciji ne more prenesti 10-urnega šolskega režima. Ob lepih dnevih naj hodijo otroci na igrišče, v park, na izlete, rajanje na prostem, na dvorišču, naj bo

vsakdanja obveznost, razen če vreme ni ugodno. Naravna posledica takšnega dela bo vedro razpoloženje in želja otrok, da bi se tak dan ponovil.

Zlasti obzirno moramo ravnati z otroki, ki so šele začeli hoditi v šolo. Šolsko življenje, zanje povsem novo in drugačno, zelo močno vpliva na njihovo duševnost. Solze, ki včasih kanejo na šolsko klop brez posebnega razloga, so čisto izraz novega vtisa in čudnega nemira, ki otroka prevzame v prvih šolskih dnevih. Tedaj začuti otrok potrebo, da bi komu zaupal svoje težave in se takoj po prihodu iz šolskega dvorišča pogovoril o vsem, kar je videl in doživel. Namesto staršev, ki delajo, se vzgojitelj zlasti zanima za vse, kar želi otrok povedati. To bo hkrati najboljša pot, da se otroku približa. Navidez preprosto, v resnici pa pedagoško zamotano vzgojiteljevo delo zahteva, da skrbno izbiramo kader za te ustanove.

Prejšnje izkušnje v delu za šolske otroke zaposlenih staršev moramo koristno uporabiti v nadaljnjem obravnavanju tega vprašanja, ki ga bomo ob sodelovanju ter naglem in učinkovitem delu vseh zainteresiranih činiteľjev na področju varstva otrok naposled tudi uspešno uredili. In otroke bomo iztrgali ulici, kjer se privadijo življenju brez nadzorstva, življenju, polnem nevarnosti za njihov moralni lik, ki se šele oblikuje. R. Milenković

Se ne bi tudi vam smejalo ob tako vabljivem grozdu

Naš model za temen eleganten plašč

Kostum iz tweeda, izdelan v modnih linijah

SEDIMO PRAVILNO?

Mnogo žensk preživi dan po več ur sede pri delu v tovarni ali pisarni. Pa tudi doma preveč po več ur z iglo ali knjigo v roki ali pa sede opravljajo svoje delo. Če že toliko časa presedimo, tedaj je zelo potrebno načeti vprašanje kako je treba sedeti, da ne bomo pri tem škodovali zdravju ali deformirali telesa. Malo je pri nas ljudi, ki bi se zanimali za to, ali je višina stola, na katerem sedimo v skladu z višino mize, za katero delamo, ali višina stola in mize ustreza višini našega telesa.

višino stola, zato sedi človek upognjen in preveč sklonjena glava. V takšnem položaju so organi trebušne votline, želodec in pljuča skrbeni, nekako na vrat naslonjena glava pa pritiska na sapnik, ščitno žlezo in žile v vratu. Če sedimo na preniknem stolu, se telo nekako zvija, da se zmanjša oddaljenost od predmeta. V takšnem položaju so mišice v stegnih, na trebuhu in okrog trupa zrahljane in sčasoma popuste. Zato se ti deli telesa širijo, v njih se ponekod nakopiči mast tako da človek vedno izgubi vitkost. Nil trajna gimnastika in masaža ne moreta več pomagati.

Če smo primorani dolgo sedeti, tedaj je treba kdaj pa kdaj vstati in napraviti nekaj korakov, pri tem pa se držati pokonci in globoko dihati. Tako si človek odpočije. Glavo je treba držati tako, da se z obrazom ne dotika vratu. V začetku je to težko, čez nekaj tednov pa se človek navadi, tako držati glavo. Greta Končina

Bi rade koristno uporabile zelene paradiznike

Pozimi kaj radi spijemo skodelico vročega čaja. Prav dober je, če ga začimemo z limono. Pa kaj, ko so tako drage. Svetujem vam prav dober recept, po katerem skuhate zelene paradiznike in limone s sladkorjem in ta zmes prav dobro nadomešča limono za čaj.

Kilogram zelenih paradiznikov očistimo in narežemo na tanke rezine, prav tako narežemo tudi dve limoni z lupino. V kozici skuhamo kilogram sladkorja in dva decilitra vode. Sladkor naj nekaj časa vre, nato pa stresemo vanj narezane paradiznike in limono ter počakamo, da vse skupaj zavre. Nato pustimo na strani štedilnika počasi vreti 30 minut. Vroč džem nalijemo v dobro pomite kozarce, ki jih takoj zavežemo s celofanskim papirjem.

Pozimi pa da žlička džema vročemu čaju prav dober okus. Pravilno sedimo tedaj, kadar se stopala dotikajo tal in kadar so kolena upognjena v pravem kotu. Miza mora biti visoka tako, da je njena površina natančno v višini naših komolcev. V tem primeru mora človek sedeti pokonci in se tako manj utruditi. Navadno je miza prenizka glede na

Naša skica prikazuje dva zimska plašča in dve obleki

Nekaj DRAGOCENIH MINUT

Ko zapustijo zjutraj mož in otroci hišo, se znajde po navadi gospodinja sredi čudovitega nereda. Nekatere ženske so se navadile po nekem redu opraviti vse posle, tako da jim gre delo kar lepo od rok. Marsikatera bi pa najraje uredila vse hkrati, pa prime sedaj za to sedaj za ono in dopoldan mine kot bi trenil, ne da bi opravila polovico tistega, kar bi morala. Taka zamujena dela težje misli gospodinja ves dan. In počasi jo delajo neravno in sitno, da si gre počasi sama sobi na živce.

Toda sprehodite se enkrat s svinčnikom v roki po svojem stanovanju. Preglejte po vseh kotih, kje bi bilo treba kaj popraviti, kaj pospraviti ali kako drugače urediti. Temeljito pregledajte predala, omara, zabojne, kovčke in si pri tem balažite vse, kar vam pride pri pregledovanju na misel, da bi bilo treba storiti. Nato si naredite načrt. Najprej stvari predvidite za prej, ostalo, manj nujno, za pozneje. Nikar si ne belite glavo, če bo spisek stvari, ki jih je treba urediti, strahotno dolg. Lepo mirno sedite in si naredite načrt. Preglejte, kaj je nujno, kaj je manj nujno in kaj lahko sploh odložite. Tako boste imeli točen pregled nad vsem v svojem stanovanju. Sicer tega gotovo imate v mislih. Vendar v obliki dela sprti pozabljate na vse potrebno. Zato si naredite načrt, po katerem boste lahko opravljale razne stvari. Tako vam ne bo treba zvečer ugotovljati, da ste karikoli pozabili, kar bi morali biti tisti dan opravljeno.

Tudi načrt dnevnega dela vam ne bi škodil, še posebno, če si dom šele ustvarjate in niste še vajene vsega. Prav vam bo pa tudi prišel, če niste kdaj v kako praktično in si dela ne znate sprti razporejati, ter tako mignogro zapravljate čas in pozabljate na razne važne stvari. Tako je na primer: ko bodo otroci in mož odšli, pospravite najprej stanovanje, nakar uredite obutev in obleke. Potem boste morda kaj nakupile ali opravile kaj drugega potrebnega. Ko se boste vrnile domov, boste morale že prirediti pripravljati kosilo. Če niste posode od zajtrka že pomile, jo boste pomivali med kuhanjem. Po možnosti, še posebno čeimate velike posode, pomijte med tem sprti tudi posodo, v kateri ste pripravljale jedi.

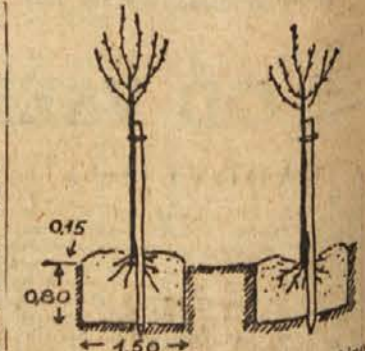
Po kosilu vam lahko pomaga hčerka pomivati in brisati posodo. Seveda ne bo prav nič slabega, če boste tudi sina naučile delati. Naj vam kar pomagata. Ve ste se že dovideli toliko utrudile, da vam ne bo prav nič škodilo, če boste za kake pol ure sedle in vzlele v roke žarnik, knjigo ali pa šivanje ozroma pletenje. Saj popoldne boste tako nameniše za šivanje in podobno. Pri tem lahko pomagata tudi otrokom. Nekaj minut, ki jih boste iztrgale vate za to, da si boste naredile oblačila za šivanje, se vam bo šlo boljše od rok, razen tega pa bo ostajalo tudi več časa za vas.

Oktobrska dela na vrtu

Razen vzmljenja zelenjadi, ki smo ga opisali prejšnji nedelji, imamo v tem času na vrtu polno rože dela. Treba bo obrati zimске sorte jabolk in hrsk ter skrbeti za primerno vzmljenje v kleti. Ako je lo mogoče, ne vzmljujemo sadja in zelenjadi v istem prostoru, ker dobi sadje neprijeten vonj. Najvažnejše jesensko opravilo pa je skrb za nabavo in saditev sadnega drevoja in jagodjevoja. Jesenska saditev skoraj povsod bolje uspeva kakor spomladanska, ker se

zemlja preko zime temeljito vsede in tako ustvari klesanje zravo s koreninami. Pa tudi sicer ima jesenska saditev številne prednosti. Jeseni je vsaki drevesnici dovolj kakovostnega materiala, da lahko izberemo kar najboljša drevesca, spomladi pa namoramo vzeti, kar dobimo ali na jeseni pri prihodnji jeseni. Samo pri obutljivih sadnih vrstah (brezke, marelice in v težkih lovnatih tleh ter neugodnih sadjarških legah bolj uspeva spomladanska saditev. Ribiz, kosmulje, maline in roditnice pa vedno sadimo v jeseni.

Posaditi sadno drevo pravilno ni lahka stvar. Znano je, da ima prehlboka oziroma preplitka saditev zelo neugodno posledice, ki nas kasneje prisilijo k ponovnemu presajanju dreves, sicer pa ne rastejo in ne rodijo. Na skici vidimo, da je za saditev potrebna 1,50 x 1,50 x 0,80 m velika jama, v katero pred saditvijo vlijemo primeren kol, ki je kaneje opora posajenemu drevescu. Drevesce posadimo tako, da je koreninski vrat 10-15 cm nad površino terena (na skici levo), ker se v teku časa zemlja sesede (na skici desno) in spravi drevesce korenine v pravilno globino. Ako v tem še nimamo dovolj prave

najlaže dosežemo pravilno globino tako, da ravno lato položimo prek letaka, da ravno lato položimo prek letaka, da ravno lato položimo prek letaka, me in odmerimo 10-15 cm navzgor. Po sajenju zemljo nekoliko stisnemo. Drevesce rahlo privežemo h kolu in drevo močno zabijemo. Gnojiti smejo le s kompostom in tekočotoplini umetnimi gnojili, ker bi hitrotoplini kuložni gnojili drevo ne moglo tako pristiti v nepreprednem gnoju pa se nabirajo razni škodljivci.

Dalje (georgine) in gladijole, ki jih je posnodila slana, ali pa so posipuste v rasti, vzemamo iz zemlje in jih prenesemo v suh in zračen prostor. Odevelote enoletnice in trajnice poročimo in jih kompostiramo. M. Ozorevc

Kako razdelimo naše dohodke

Kako naj razdelimo naše dohodke, je vprašanje, ki ga nadenjamo često in ob katerem enako pogosto skomizgamo z rameni, ker ne najdemo odgovora nanj. Za kaj trošimo naše dohodke? Ali jih trošimo enakomerno? Večina izmed vas najbrž ne bi mogla odgovoriti. Koliko ljudi sproti zapisuje, za kaj troši denar? Lahko bi rekli, da na tisoč naših prebivalcev dela to komaj eden.

pa se nam dohodki povečajo, ali se sestava naše hrane spremeni? Da, spremenijo se. V glavnem se poveča potrošnja kruha in mesa, vtem ko ostane potrošnja sočivja, sadja in sladkorja malone enaka. Na drugem mestu so izdatki za tekstilije in obutev.

Kako naj razdelimo izdatke za hrano in kako jih v resnici razdeljujemo? Kakšen odstotek naj odpade na kruh in moko v celotni potrošnji kalorij odraslega človeka. Preden odgovorimo na to vprašanje, moramo vedeti, da delimo vsa živila v dve skupini: prva nam zagotavlja dovolj kalorij, dovolj »goriva«, druga pa dovolj proteina in zaščitnih snovi — vitaminov in mineralnih soli.

Po sodobnih načelih prehrane bi moralo odpasti v celotni potrošnji kalorij na kruh in moko kakih 13 odstot, pri nas pa so anketne pokazale, da odpade v mestni prehrani na kruh in moko kakih 50%, v kmečki pa 73%. Obilna in hkrati neenakomerna potrošnja mesa je imela v tradiciji naše prehrane in ima še zdaj važno mesto. V mestih je potrošnja mesa običajno v prvih desetih dneh v mesecu večja, pozneje pa pada, vtem ko je na kmetih velika ob svatbah, raznih proslavah, sejnih itd. Potrošnja mesa, masčob in jajc bi morala znašati 27% celotne potrošnje kalorij. Pri nas je v mestih dokaj dobra in znaša često tudi 24%, vtem ko znaša na kmetih samo 13%. Na sadje in sočivje bi moralo v naši prehrani pasti 20% celotne potrošnje. V naših mestih odpade nanj 13, na kmetih pa samo 6%. Mleka in mlečnih izdelkov bi morali porabiti 15%, v naših mestih pa jih porabimo le 11% in na kmetih 6%. In naposled na sladkor in slaščice

bi moralo odpasti po celotni kalorični potrošnji 10%, v naših mestih pa odpade 4 na na vasi približno 2 odstotka. Izdatki za obleko in obutev so na drugem mestu in v naših mestih znašajo kakih 16%. Ta denar gre večinoma na odplačevanje za nakup blaga dobljenih kreditov. Kredit ima v naših družinskih proračunih

nih zadnje čase čedalje večjo vlogo. Ni dvoma, da je zelo koristen, če ga pravilno uporabimo. Događa pa se, da se ljudje zadržijo za precej velike zneske, tako da nastanejo v njihovih proračunih motnje, ki navadno vplivajo na izdatke za hrano in kulturne potrebe. Res ne jemljejo ljudje kredita samo za oblačenje, marveč kupujejo ali obnavljajo z njim tudi pohištvo, kar je tudi ena izmed nujnih potreb. Pri nakupu pohištva je opaziti težnjo, da kupujejo ljudje težko in drago pohištvo, ne pa modernega, ki bolj ustreza sodobnim stanovanjem. Za nakup pohištva, najemnine in za druge potrebe v stanovanju gre kakih 16 odstotkov naših dohodkov. Izdatki za kulturne potrebe so v naših družinskih proračunih na zadnjem mestu in

znajajo 10 do 14 odstotkov naših dohodkov. Največ trošijo ljudje menda za kino in razne športne tekme, vtem ko so izdatki za nakup knjig za učenje tujih jezikov in za izlete zelo skromni.

Kakšne sklepe lahko povzamemo iz teh ugotovitev? Kako naj najbolj gospodarsko trošimo naše dohodke. Predvsem jih je treba trošiti enakomerno. Ne trošimo velik vsot v prvih dneh v mesecu, takoj ko smo dobili plačo, ker to tudi vpliva na narščanje cen. Razen tega pa smo ob koncu meseca često primorani odreči se mnogim potrebam. Pri prehrani je treba paziti na to, da bomo imeli tudi živila, ki ustrežajo potrebam našega telesa, po energiji in zaščitnih snoveh. Potrebe po tekstilijah so zelo važne, ne smemo pa jim dajati prednosti na škodo pravilne prehrane, z utemeljitvijo, da »zelo dec nima okenc« — ker jih v resnici ima, posledice pa se prehitro pokažejo v anemiji, avitaminozi — najboljši podlagi za tuberkulozo in druge bolezni.

Z večjo gospodarnostjo v nakupu kmetijskih pridelkov in z njihovo pocenitvijo se bodo zmanjšali tudi stroški za prehrano v naših družinskih proračunih. Tedaj pa bi morali narasti izdatki za kulturne potrebe. Večji izdatki za nakup knjig in za nedeljske izlete v naravo bodo pripomogli, da se bosta dvignila tudi naša kulturna raven in standard našega sporta. Ne pozabljajmo, da so izleti v naravo vrh našega zdravja, kakor hrana. Zato pa moramo biti vse varčevanje in trošenje naših dohodkov podrejeno enemu samemu cilju — ohraniti našega telesnega in duševnega zdravja, a to pomeni tudi zboljšanje našega življenjskega standarda. Borisav Sevc

Klobuk iz kožuhovine je letos v Pari tu velika moda

DNEVNE NOVICE

Uprava za ceste LRS, Tehnična sekcija Celje, sporoča, da je cesta II. reda št. 328 (»Zasavska cesta«) zaradi popravila ceste in mostu v Hraštniku med Zagorjem ob Savi in Hraštnikom za vsak promet zaprta. Promet se preusmeri iz Zagorja preko Trbovelj—Sv. Marka na Hraštnik in obratno. Vozneče opozarjamo na previdno vožnjo v odseku ceste Trbovelj—Sv. Marko—Hraštnik.

Dispanzer za žene obvešča: Od 18. oktobra dalje bo delovala Posvetovalnica za noseče žene za področje bivšega IV. rajona v novih prostorih na Tržaški cesti št. 3 (pritličje, levo) ob ponedeljkih in sredo od 14.30 do 17.30.

Ljudska univerza v Ljubljani obvešča vse, ki želijo obiskovati tečaje iz matematike in fizike, da odpira Društvo matematikov in fizikov LRS s svojim solskem letu 1954-55 tečaj iz geometrije, analitične geometrije, algebre in infinitesimalnega računa, verjetnostnega računa in iz fizike z eksperimenti. Vpisovanje bo v sredo, dne 3. novembra od 17-18 v prostorih I. gimnazije, Vegova ulica, Ljubljana. Mesečna uokovina 250 din. Tečaj so namenjeni interesantom — delavcem in tehnikom raznih strok, dijakom in študentom, ki žele izpopolniti svoje znanje iz matematike in fizike.

Razpis služb

Ravnateljstvo šole za umetno obrt razpisuje mesto profesorja za grafiko in pisavo in honorarno mesto za keramično poslikavanje in prostoročno risanje. Prošnje s potrebnimi dokumenti in z opisom dosežanj dela v stroki je treba predložiti ravnateljstvu šole najkasneje do vključno dne 1. novembra 1954.

Lastniki koles naj se javijo

Na Tajništvo za notranje zadeve Ljubljana mesto so naslednji predmeti, katerih lastniki so doslej neznan:

Moška kolesa: »Partizan« 11030 (047), »Luxor« 55642, »Partizan« 47-16440, »Blanchi« B-43223, »Partizan« 47-24154, »Paris« 407089 z vel. aktovko, »Visla« 4920150, »Curjel« 749098, »Tribuna« 1914, »Standard« OF-8-30, »Partizan« 47-3242, »Partizan« 47-10729, »NAG« Ohemitz-165873 — ter kolesa brez znamke: C 188970, 1359418, 422525, 275267, 235093, 594027 z aktovko, 26008, 1217421, 1205785, brez številke, zelene barve, s staro aktovko, brez številke, zelene barve, blatniki plavi, brez številke, plave barve, 1795573, 72063, T-2502, 73155, 17065, NM-293697, 6565 (dial. izvor), 718331, 533516, 246.

Zenska kolesa: 73365, 1413542, 15423 (dial. izvor), E-1401, 11953 (dial. izvor), 16701 (dial. izvor), 749670, brez številke, črne barve, z navadno aluminijasto svetilko.

Moška ogrodja: Brez znamke: 4440, 8502, 795308, 717, »Adlerwerke« brez številke, v srednji osi je prestava.

Zensko ogrodje: št. 794827 (brez znamke).

Avto guma poltovornega avtomobila »Bata-Borovo«, velikost 7.50-16, nosilnost 700 kg, tlak 225 atmosfer.

Lastniki gornjih predmetov naj se s potrebnimi dokumenti o lastništvu zgledajo na Tajništvo za notranje zadeve Ljubljana mesto, Prešernova cesta št. 22, soba št. 74. V primeru, da se lastniki v zakonitem roku ne javijo, bodo predmeti izročeni upravi Narodne imovine.

Poročili so se v Ljubljani: Nameščene Ignacij Zaveri in frizerka Marija Heuffel, orodjar Franc Zvan in delavka Izidora Pčinin, uslužbenec Miroslav Rutar in vlagalka Sonja Dular, kmetovalec Franc Velkavrh in kmetovalka Marija Sever, žel. uslužbenec Stanislav Bedene in trg. pomočnica Zofija Leskovšek, stud. medicinske fakultete Jakob Vachal in stud. med. Alma Čučer, uslužbenec Janez Brunet in medic. tehnik Deziderija Cirman, upokojenec Alojzij Pristekelj in gospodinja Marija Buh, električar Bojan Kofol in sprevodnica ECZ Ana Anžur, zidar Franc Meznarič in delavka Marija Sešerko, čevljar moj. Alojzij Znidaršič in nameščena Cirila Ferulj, ključavničar Ernest Stare in boln. streljica Veronika Kastelic, elektrotehnik Roman Kavšek in delavka Marija Kužnik, kurjač Vincencij Kosenar in kuh. pom. Frančiška Uloga, mizar Stanislav Kordež in trg. pom. Milena Konec, mehanik Slavko Medved in frizerka Alojzija Stojš, delavec Alojzij Zabkar in kuh. pom. Antonija Rupert, ključavničar Pavel Jeraj in delavka Marija Čufuta, čevljar, pom. Ivan Snaj in trg. pom. Brigita Anžur, sofer Bruno Baravelli in uslužbenka Marta Kastelic, zidar Vincenc Hanc in delavka Marija Balazič, delavec Feliks Nose in delavka Alojzija Skubic, tapetnik Franc Planko in delavka Marija Bizjan, uslužbenec Jožef Veliušek in nameščena Adelja Volarž, delavec Janez Hovevar in delavka Elizabeta Božiček, tisk. delavec Alojzij Pavlenič in gospodinja Pavla Glavan, železostrojar Janez Luznar in trg. pom. Angela More, min. Zdenko Vidrih in tov. delavka Frančiška Dobrovoltje, radiotehnik Aleksander Ignjatov in nameščena Marija Zibert, kroj. pom. Franc Starec in torbarka Veronika Smede, delavec Milan Hasler in delavka Sonja Merkuš, tehnik Silvo Vodopivec in friz. pom. Sonja Perušek, mizar, pom. Janez Fister in šivilj. pom. Frančiška Beribak, elekromonter Stanislav Blas in delavka Terezija Sterbenk.

PREDAVANJA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki je namenjeno širšim interesiranim krogom. 21. oktobra ob 18 bo predaval v dvorani SAZU akademik prof. Marijan Kozina. Tema: L. van Beethoven in njegov opus 31.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Nedelja, 17. oktobra ob 20: Harris: Ponedeljek, 18. oktobra: Zaprti. Torek, 19. oktobra ob 20: Rostand: »Cyrano de Bergerac«. Abonma E. Sreda, 20. oktobra: Zaprti. Četrtek, 21. oktobra ob 20: Rostand: »Cyrano de Bergerac«. Abonma H.

OPERA

Nedelja, 17. oktobra ob 19.30: Verdi: »Ples v maskah«. Gostovanje Rud. Franca. Izven. Ponedeljek, 18. oktobra: Zaprti. Torek, 19. oktobra ob 19.30: Musorgski: »Soročinski sejani«. Abonma F. Sreda, 20. oktobra ob 19.30: Gounod: »Faust«. Abonma G. Četrtek, 21. oktobra ob 19.30: Hristič: »Ohridska legenda«. Balet. Abonma K. Petek, 22. oktobra ob 19.30: Musorgski: »Soročinski sejani«. Abonma U.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna: Nedelja, 17. oktobra 1954: lekarna »Studentica«, Gorkoga ulica 18.

KINO

PARTIZAN: Švedski film: »Zaradi moje ljubezni«. UDARNIK: Mehški film: »La Reda«. POBREŽJE: Ameriški film: »Skrivnost jezera obsojenec«. STUDENCI: Francoski film: »Pravna identiteta«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Nedelja, 17. oktobra ob 20: Smetana: »Prodana nevesta«. Izven. Umetnostna galerija, Strossmayerjeva ulica 6. — Razstava klasicizma in romantike na Slovenskem. Razstava je odprta dnevno od 9-16 do 17. oktobra 1954. Prijave za skupinske obiske pošljite na telefon 25-45.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Nedelja, 17. oktobra ob 19.30: Finžgar-Mikeln: »Pod svobodnim soncem«. Izven.

Vesti iz Kranja

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Nedelja, 17. oktobra ob 18: S. Howard: »Pokojni Christopher Beans«. Komedija v treh dejanjih. Izven in za podelje.

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Nedelja, 17. oktobra ob 14: Shakespear: »Othello«. Zvezje z vlaki ugodne.

DROBNI OGLASI

GOSPODARSKO POSLOPJE, primereno za velika skladišča ali delavnice v večjem obsegu, z vrtni, stavbnimi parcelami, ob prometni cesti, ugodno prodam. Stančič Matilda, Ptuj, Ponudbe poslati v upr. lista pod št. 3413.

ZENSKO KOLO, skoraj popolnoma novo, ugodno prodam. Ljubljana, Studentovska ul. 7, pritličje. 2121

LAHKA DIRA na peresih, napradaj za 3000 din. Ogled: Vidovdanska cesta 4. 3482

TRISOBNO STANOVANJE, komfortno, v Ptuj, zamenjan z dvosobnim komfortnim stanovanjem v Ljubljani. Ponudbe pod »Lahko na periferiji« v upravo lista. 5398

KOPALNO KAD prodam. Naslov v upravi lista. 1526

HISO v strogem središču Splita prodam. V njej je trgovina, dvoje poslovnih prostorov in v III. nadstropju majhno stanovanje, zelo primerno za kakršnokoli industrijski predmet. Trgovsko središče. Informacije v upravi »Ljudske pravice«. 3395

OPOZARJAM VSAKOGRAD, da nisem plačnik za event. dolgove, katere bi napravila moja žena Anica Koželj roj. Kavčič na moj račun. — Mr. Ph. Ivo Koželj, bivši lekarnar in sedaj farmacevt Mestne lekarnarice na Jesenicah (Gorenjska), Gospodarskega ceste 10. 3497

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za nedeljo, 17. oktobra

Poročila: 6.05, 7.00, 12.30, 15.00, 19.30 in 22.00.

6.00-8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30 Pregled tiska - 7.15 Radijske reklame - 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva - 8.00 O sportu in športnikih: Na telovadnem tečaju učiteljev osnovnih šol - 8.15 Doma pesmi za prijetno nedeljsko jutro - 8.30 Otroški predstava: Niko Kuret: Ostržek II. del - 10.00 Družinski pogovori - 10.10 Dopoldanski simfonični koncert - 11.00 Oddaja za Benške Slovence - 11.20 Lahke opoldanske glasbeni spored - vmes ob 12.00 do 12.10 Pogovor s poslušalci - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Pol ure za našo vas - 13.30 Zeleni ste - poslušalci! - 13.15 Preno mednarodne nogometne tekme Turčija - Jugoslavija iz Sarajeva - 17.00 Javni veseli večer (ponovitev) - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave - 20.00 Kaj bo prihodnji teden na sporedu - 20.15 Večerni operni koncert - 21.00 Kulturna kronika - 21.15 V svetlu ritmov in melodij - 22.15-23.00 Mestni pogovori o sodobni glasbi - 23.00 do 24.00 Oddaja za tujino - na valu 27.1 m (Prenos iz Zagreba).

V počastitev

»Svetovnega dneva varčevanja« 31. oktobra 1954 bo

Mestna hranilnica ljubljanska

od 15. oktobra do 15. novembra 1954

dnevno nagradila z zrebanjem enega od vlagateljev v hranilno knjižico s 1000 din.

KINO »UNION«: Mehški film: »En dan življenja«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. — Ob 10 matineja ameriškega filma »Vlomilec«. Prodaja vstopnic za matinejo od 9-10, za popoldanske predstave pa samo od 10-11 in od 15 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

»Viharni zaliv«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje. V glavnih vlogah James Stewart, Joanne Dru in Dan Durys. Prodaja vstopnic od 10-11 in od 15 dalje.

KOROŠKA BELA: Angl. film: »Koroška Bela«. Predstavi ob 17 in 18. — »VROMILEC«. Ameriški barvni film: »Charleyeva tetka«. Predstave ob 16, 18 in 20. — »DOM«. Avstrijski film: »Jaz in moja žena«. Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15. — »STORŽIC«. Ameriški barvni film: »Rdeče nebo nad Montano«. Predstave ob 16, 18 in 20. — »Na Rivierji«. Tednik. Prodaja vstopnic za matinejo od 9-10. — »SVOBODA«. Amer. barvni film: »Na rivierji«. Predstavi ob 16 in 18. — »Rdeče nebo nad Montano«. Prodaja vstopnic od 9 do 10.

KINO »ŠIŠKA«

Premiera angleškega filma

»VLOMILEC«

In tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

PTUJ: Franc. film: »Lepotice noče«.

ODLIČNA KVALITETA, ZMERNE CENE, UGODNO PRANJE, to so odlike

PERION praška za pranje!

Umrlj so v Ljubljani

Mohar Marija, gospodinja. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah.

Vidovič Ljudmila, gospodinja. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah.

GRAFIČNO PODJETJE

»MLADOST«

CUPRIJA, telefon 70

nujno kupi:

stroj za okrogljenje šivalni stroj, motorni, stroj za rezanje lepenke (križne starje), rezalni stroj, avtomat, širine 100-110 cm.

Ponudbe na gornji naslov.

Gospodarsko razstavišče

»Ljubljanski velesejem«

RAZPISUJE

javni natečaj

za izdelavo idejne skice plakata

II. mednarodne razstave telekomunikacij v Ljubljani

Pri natečaju lahko sodeluje vsak državljan FLRJ. Udeleženci lahko predložijo eno ali več del. Osnutki morajo biti predloženi v razmerju 70 x 50 cm, kar je treba smatrati za obvezno. Na skici mora biti besedilo: II. mednarodna razstava telekomunikacij - Ljubljana - 29. X. do 6. XI. 1955. Vsebinska plakata naj bo idejno in kompozicijsko s področja dejavnosti telekomunikacij (radio, televizija, telekomunikacijske naprave itd.). Avtorji naj se pri izdelavi poslužujejo največ 4 barv. Rok za izročitev skic je 15. november 1954. Za najboljša dela so razpisane naslednje nagrade: prva 25.000 din, druga 20.000 din, tretja 15.000 din in štirje odkupi po 5000 din. Nagradjeni, kakor tudi odkupljeni osnutki postanejo z vsemi avtorskimi pravicami last razpisovalca natečaja. Izid natečaja bo objavljen najpozneje do 1. decembra 1954. — Vsi osnutki naj se dostavijo na naslov: »Gospodarsko razstavišče« (Ljubljanski velesejem) - Ljubljana, Tomšičeva ulica 2/II.

OPOMBA: Pri natečaju lahko sodeluje vsak državljan FLRJ. Udeleženci lahko predložijo eno ali več del. Osnutki morajo biti predloženi v razmerju 70 x 50 cm, kar je treba smatrati za obvezno. Na skici mora biti besedilo: II. mednarodna razstava telekomunikacij - Ljubljana - 29. X. do 6. XI. 1955. Vsebinska plakata naj bo idejno in kompozicijsko s področja dejavnosti telekomunikacij (radio, televizija, telekomunikacijske naprave itd.). Avtorji naj se pri izdelavi poslužujejo največ 4 barv. Rok za izročitev skic je 15. november 1954. Za najboljša dela so razpisane naslednje nagrade: prva 25.000 din, druga 20.000 din, tretja 15.000 din in štirje odkupi po 5000 din. Nagradjeni, kakor tudi odkupljeni osnutki postanejo z vsemi avtorskimi pravicami last razpisovalca natečaja. Izid natečaja bo objavljen najpozneje do 1. decembra 1954. — Vsi osnutki naj se dostavijo na naslov: »Gospodarsko razstavišče« (Ljubljanski velesejem) - Ljubljana, Tomšičeva ulica 2/II.

da sta bila kakor dvojce sledi, ki ju za sabo puščajo kolesa voza; blizu sta si, vzporedno tečeta, neobhodna druga drugi, toda rečali se ne bosta nikoli, razen če bi se kaj zlomilo, če bi se zgodilo kaj tako čudnega in nenavadnega, kakor če bi se reka obrnila v svojem toku.

Peter bi v tak čudež prej verjel kot v to, kar se je v resnici zgodilo v tej noči, ki se je iztekala kakor pesek med prsti in ga priganjala, da vsaj v mislih obnovi, da si vtisne v spomin sleherni podrobnost, vsako besedo, vse od tistega trenutka, ko je brez trkanja vstopila, se vsa zasopla naslonila na vrata in rekla:

»Greš?«

Ta edina beseda je vsebovala vse: vprašanje, zagotovilo, da vse ve, njen obup pred usodno nujnostjo tega dejstva, njeno brezupno prošnjo, vse... Vse in tega je bilo tako strašno mnogo, da bi se morala zgruditi.

Naglo je izpustil nahrbtnik, kamor je zlagal svoje stvari, in stekel k jej. Padla mu je v objem in kakor otroka jo je stisnil k sebi in odnesel na posteljo. Medtem ko je njena temnolasa glavička počivala na njegovi rami, ji je šepetaje prigoval:

»Tanja, dušica, ne joči vendar! Saj sva oba vedela, da mora tako priti.«

V resnici sploh ni jokala. Oči je imela suhe, široka odprte in gorele so kot v vročici.

»Kako se je zgodilo?« je vprašala.

Ni ji odgovoril takoj. Razmišljal je, ali ji sme povedati. Sklenil je, da vsega pač ne, toda ko je s tihim glasom začel pripovedovati, si ni mogel kaj in je pripovedoval vse: Kako je

dobil nalogo, da med tehničarji v tovarni železnih konstrukcij organizira udarno skupino, kako so delali, kako so ponarejali podpise na napačnih načrtih, kako so sabotalni v livarni, v montaži. Imena je zamolčal, ko je govoril o zadnjih dogodkih.

»Kaj, da?« je vprašala nestrpno.

Kakor da se ne meniš za njeno vprašanje je nadaljeval:

»Saj ne vemo nič gotovega, Ivkoviča in Svetozarja in Koljo, saj veš, tistega visokega, črnega fanta... Aretiralj so jih. Saj je mogoče, da vidimo strahove, da ni nihče izdal. Tudi slučajno, se dogajajo take stvari. Ne vem, kako; mene ni bilo tam, Morda... Vseeno, organizacija je zaradi varnosti sklenila, da se moram umakniti iz mesta. V brigado,« je dostavil čez čas.

Umolknil je in se zazrl v globino njenih oči, kakor da tam išče rešitve neke skrivnosti. Spravešal se je, ali ona ve, kdo je tisti, ki...

Ne in ne, ni mogel, ni hotel verjeti tega. Ali ni tudi sam ostal zunaj, mar potem tudi na njega, voditelja, ne pada snov?

Bolj ko se je sklanjal k njenemu obrazu, bolj ko se je njegov pogled utpaljal v njenem, bolj je bil prepričan, da to ni mogoče. Ko se je z ustnicami dotaknil njenih in je vdano zaprla oči, je bil prepričan, da ne more vedeti. Tega ne bi prenesla. Sicer pa je skoro prepričan, zakaj neki temni nagon v njem se ni dal prepričati do konca in poljub je imel priokus rečesa grenkega.

Moral jo je vprašati, ne da bi ji sam kaj razkril.

»Kje je Džuro?« je rekel in se silil, da bi njegov glas zvenel ravnodušno.

Džuro je bil Tanjin brat. Delala sta skupaj in zato njegovo vprašanje ni moglo biti sumljivo.

Njen odgovor ni puščal dvoma. Džuro bi moral pred dvema dnevnoma potovaj v notranjost. Rekel je sicer, da se bo oglasil pred odhodom, pa ga je brčkone kaj zadržalo in je odšel, ne da bi prej prišel domov.

Ne, njeni niso vedeli ničesar in, četudi bi bilo res, ona je zadnja, ki bi mogla to vedeti. Pa vendar!

Rahlo se je osvobodil njenega objema:

»Stvari moram pripraviti.«

Pomagala mu je. Kos za kosom njegove opreme sta pretehtala v rokah, presodila, ali je nujno potreben in ga potem odlagala na stran, ali pa spravila v nahrbtnik, vse dokler ni bil poln in ni bilo ničesar več, s čimer bi se moral poslavljati, ničesar razen...

Pogledal je na uro in se prestrašil. Je dobre pol ure časa je imela, da steče do doma, ne da bi imela sitnosti s policijo. Za lip se mu je zdelo, da je dobro tako. Spremlil jo bo kos poti, ji stisnil roko, jo morda poljubil in razšla se bosta s toplim spominom. Nič drugega. Ničesar obžalovati, ničesar pustiti, kar bi te vezelo, priklopalo tvoje misli! Gledal je v tla in nekaj grenkega, kakor kletev nad krutostjo časa, ki je napravila tudi njega krutega, se mu je dvigalo v grlu.

Tanja je opazila njegov pogled. Videla je, kako se mu je nagubalo čelo in trenutek, predno je pogledal v tla, je zadostoval, da je žena zaslušla njegove misli, zadostoval je tudi, da sama napravi svoj sklep.

Ko je znova dvignil glavo in uprl pogled vanjo, je stala pred njim z ravnana, odločna, pa vendar tako neskončno ljubka v tej odločnosti, da so mu pripravljene besede obtičale v grlu... Začuden je ugotovil, da nikoli ni imel časa, da bi jo dobro pogledal. Njen lahki pomladanski plašč ji je zdrsnil z ramen na stol in ostala je v temnoplavi halji gimnazijke, ki je njeno postavo napravil še bolj vitko. Brez besed je gledal, kako je vrgla na prsi dvojce težkih kit in jih jela razpletati s svojimi belimi tenkimi prsti, ki so se izgubljali v bogastvu las. Resnobno, kakor da opravlja skrivnostni obred jih je razpletala, dokler ji poslednji pramen ni padel prosto ob telesu. Potem je sklonila glavo, kakor da opravlja skrivnostni obred.

Spominjal se je dobro, da se je takrat opotekel k njej, da ga je v tistem trenutku pogreznilo meso s svojimi ušesci, policijo, agenta, z zasledami in nevarnostmi, da se je z mestom pogreznil ves svet nekam globoko in daleč. Ostala sta sama, on in ona, bila sta si svet in vesoljstvo, vse je ostalo, domovina in vojna in kri nedolžnih in krutost časa, vse je bilo brezpomembno, slučajno, malenkostno in stokrat ničevno. On in ona, dvojce teles, dvojce krikov združenih v skladen spev življenja.

(Konč. jutri)

OBIŠČITE

mednarodni
„III. teden usnja in obutve“

KI BO OD 7.—14. NOVEMBRA 1954 V ZAGREBU
NA ZAGREBSKEM VELESEJMU
25% POPUSTA NA ZELEZNICI IN LETALIH
VSE INFORMACIJE PO TELEFONU ŠT. 32-107 IN 24-144
Z-71

LJUDSKA REPUBLIKA HRVATSKA
SVET ZA LJUDSKO ZDRAVJE IN SOCIALNO POLITIKO
Z A G R E B

Popravek pri natečaju

za bolnišnico pljučne tuberkuloze z 200 posteljami
v Petrinji:
Severovzhodna meja terena za situiranje bolnišnice se
pomika do slojnice 103 (višinske kote).

FAKULTETA ZA AGRONOMIJO, GOZDARSTVO IN
VETERINARSTVO V LJUBLJANI

razpisuje naslednja službena mesta:

na gozdarskem oddelku:

docenta, izrednega ali rednega profesorja
za »Mehanično predelavo lesa«,

docenta, izrednega ali rednega profesorja
za »Organizacijo gozdnega in lesnega gospodarstva«,

asistente

za »Urejanje gozdov in dendrometrijo«,
za »Izkoriščanje gozdov«,
za »Varstvo gozdov«,
za »Gozdne komunikacije«,
za »Urejanje hudourniških področij«,
za »Anatomijo in tehnologijo lesa«,
za »Ekonomiko gozdarstva in lesne industrije«,
za »Gozdarsko pedologijo«,

na agronomskem oddelku:

asistenta

za »Agronomsko pedologijo«.

Asistenti morajo biti inženirji gozdarstva oziroma agromije in morajo obvladati vsaj en tuj jezik.
Rok za vlaganje prošnje je 14 dni po objavi v Uradnem listu LRS. Prošnje je treba oddati na Fakulteti za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo, Ljubljana, Krekov trg 1.

Oglašujte v »Ljudski pravici«!

DRŽAVNI SEKRETARIAT ZA GOSPODARSTVO LRS

razpisuje

NATEČAJ

za naslednja delovna mesta:

1 mesto gradbenega inženirja
z večletno prakso — za gradbeno inšpekcijo

2 mesti gradbenega inženirja
s krajšo prakso — all

2 mesti gradbenega tehnika
z večletno prakso — za gradbeno inšpekcijo

3 mesta gozdarskega inženirja
z večletno prakso — za gozdarsko inšpekcijo

1 mesto inženirja-metalurga
z večletno prakso — za rudarsko inšpekcijo

1 mesto inženirja-agronoma
z večletno prakso — za kmetijsko inšpekcijo

2 mesti pravnika finančne stroke
z večletno prakso v finančni stroki — za službo dohodkov in finančno inšpekcijo

1 mesto pravnika zunanjetrgovinske stroke
z večletno prakso v deviznem poslovanju — za devizno inšpekcijo

6 mest finančnega inšpektorja
Pogoj strokovna izobrazba, predpisana s pravilnikom o strokovni izobrazbi finančnih inšpektorjev (Uradni list FLRJ št. 2-54). V poštev pridejo tudi začetniki s fakultetno izobrazbo

2 mesti deviznega inšpektorja
z večletno prakso v deviznem poslovanju — za devizno inšpekcijo

4 mesta administrativnih moči
z znanjem strojeписа in stenografije. Prednost imajo z znanjem tujih jezikov

PONUDBE Z ŽIVLJENJEPISOM IN S PODATKI O DOSEDANJI ZAPOSILITVI JE TREBA POSLATI NAJKASNEJE
DO 30. OKTOBRA 1954

MLINARJI!

Mlinsko-tehnične potreščine — mlinska sita, svilena in žimnata — žično tkanino — usnjene in gumijaste pogonske jermene — šivalne jermene — vosek za jermene, klej za jermene — mlinske kamne, naravne in umetne — gurte, peharčke in vijake — omela, metle in ročna omela — mlinske klepce, kronske in sekirice — sukanec, motvoz, vreče — flanelo in filter tkanino — ščetke za planska sejala — vozičke za vreče z gumijastimi kolesi — mlinske trijerje, mlinske stroje — nudi po zmernih cenah

TRGOVSKO
PODJETJE

„MLINAR“

Ljubljana, Resljeva cesta 16, telefon 31-526

RAFINERIJA NAFTE

BOSANSKI BROD

kupi

2 vertikalni polosovinski črpalki

zmogljivosti 250 litrov na sek., višina dviganja 7 m (za odpadno vodo) — in

vertikalno polosovinsko črpalko

zmogljivosti 100 litrov na sek., višina dviganja 7 m (za fekalije).

PONUDBE Z NAVEDBO CENE IN OSTALIH POGOJEV
JE TREBA POSLATI NA GORNJI NASLOV.

ISKRA

tovarna za elektrotehniko in fino mehaniko

KRANJ

RAZPISUJE

javni natečaj

za izdelavo idejnega projekta za novo
upravno poslopje podjetja

Pravico udeležbe imajo vsa projektantska podjetja, kakor tudi privatni projektanti. Rok prijave je 25. oktober 1954, rok izvršitve projekta pa 31. december 1954.

Interna komisija v podjetju bo izbrala štiri načrte, ki jih bo smatrala za najboljše, in podelila naslednje štiri nagrade:

1. nagrada	120.000 din
2. nagrada	90.000 din
3. nagrada	60.000 din
4. nagrada	40.000 din

Nagrajeni načrti postanejo last podjetja. Podjetje si pridržuje pravico odkupiti tudi ostale načrte, ki bi delno ustrezali.

Vse informacije in gradbeni program so na razpolago v podjetju.

»15. september«

TOVARNA CEMENTA IN SALONITA

Anhovo

takoj sprejme:

rudarskega inženirja

z najmanj 10-letno prakso v industriji gradbenega materiala — all

rudarskega tehnika

z najmanj 15-letno prakso v industriji gradbenega materiala.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

Ponudbe z opisom dosedanjega službovanja je treba poslati na upravo podjetja.

KUPIMO

dobro ohranjeno stružnico

dolžine od 1000 do 2000 mm, največji premer 400 mm,

skobelni stroj

z delovno dolžino 350—400 mm

Ponudbe poslati na »INSTALACIJA«, LJUBLJANA,
Slomškova ulica 4

RAZPIS

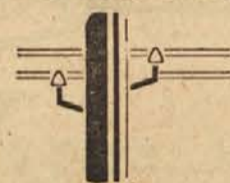
RUDNIK RJAVEGA PREMOGA TRBOVLJE-HRASTNIK
razpisuje mesti

obratnega zdravnika v Trbovljah

in

obratnega zdravnika v Hrastniku

Plača po dogovoru. — Interesenti naj se zglasijo v upravi
rudnika v Trbovljah.

ELEKTROPROJEKT —
LJUBLJANA

razpisuje mesta za:

3 tehnike gradbene stroke

3 tehnike elektrotehnične stroke

Plača po tarifnem pravilniku.

Ponudbe naslovite na: Elektroprojekt, Ljubljana,
Hajdrihova ulica 2/III.

Obrtno gospodarsko podjetje

„Cvetličarne“

LJUBLJANA, WOLFOVA ULICA 10

s svojimi poslovalnicami:

»ORHIDEJA« — Cankarjeva 4 (pasaža nebotičnika),
telefon 20-897
»CVETLICA« — Kardeljeva 1, telefon 22-337
»CVET« — Wolfova 10, telefon 20-513
»ROŽA« — Nazorjeva 3 (Frančiškanska), telefon 23-194
»MIRTA« — Čopova 34
»ZVONČEK« — Tromostovje

obvešča kupce,

da sprejema naročila za »Dan mrtvih« do vključno 26. t. m.
Aranžmaji, žalni venci itd. iz svežega in umetnega cvetja
po najnižjih cenah.
Visoko strokovna izdelava, velika zaloga cvetja in drugih
predmetov.

Priporoča se kolektiv »CVETLIČARNE«

TRGOVINSKA ZBORNICA ZA LRS V LJUBLJANI

razpisuje

natečaj

za sestavo treh učnih knjig za vajenske šole
trgovinske stroke

in sicer za predmet blagoznanstvo, trgovsko računstvo in
higiena hrane.

Blagoznanstvo naj obsega okrog 20 tiskovnih pol. Najboljše delo bo odkupljeno z 8000 din za tiskovno polo, drugo najboljšo delo se nagradi z 40.000 din in tretje s 25.000 din.

Trgovsko računovodstvo naj obsega okrog 15 tiskovnih pol, a odkupi in honorira se enako kakor blagoznanstvo.

Higiena hrane naj obsega 5—8 tiskovnih pol. Najboljše delo bo odkupljeno s 5000 din za tiskovno polo, drugo najboljšo delo se nagradi z 20.000 din in tretje s 15.000 din.

Rok za predložitev rokopisov je 31. marec 1955.

Vse ostale podrobnosti so na razpolago pri odboru za založništvo Zbornice.

V SRŠENJEM GNEZDU

PO PRIPOVEDOVANJU TOSE POPOVSKEGA

Pretvarjanje pred ljudmi s policije še ni bilo vse, še teže je bilo za Janko, kadar je moral nastopiti v vlogi policijskega agenta pred patrioti in komunisti, ki jih je policija zasledovala in preganjala. Izogniti se temu ni bilo mogoče, da ga ne bi osumili in mu preprečili delo na policiji.

Nekoč je moral Janko z dvema policijskima agentoma preiskati stanovanje dr. M., ki so ga osumili, da je član Partije. Potrkali so na vratih stanovanja in dr. M. jih je nič dobrega slutit vprašal:

— Gospodje žele?
— Preiskali bomo vaše stanovanje. Tu je policijski nalog, je rekel Janko in pozorno pogledal doktorja.

— Le zakaj, ne razumem zakaj, se je čudil dr. M. Kakšne razloge imate?

Hotel je ostati miren, toda Janko je takoj opazil, da komaj prikriva notranjo razburjenost. Najbrž ima skrit material, je pomislil Janko. Kako naj zdaj prepreči, da ga ne bi ona dva agenta odkrila.

— Razkažite nam prostore, zapove Janko in stopi prvi v stanovanje. Na hitro odpre ena izmed vrat in ugotovi, da je tu delovna soba. Pogleda doktorja in opazi strah v njegovih očeh. Tu bo skrit material.

Grob vrh gore

Švicarski pilot Hermann Geiger je nedavno izpolnil eno najbolj čudnih želja, kar jih pozna zgodovina letalstva. S športnim letalom se je spustil na 3.260 m visoki Dent du Midi v jugozahodni Švici, da bi blizu vrha položil v grob zemeljske ostanke angleške alpinistke Markus Wright. Ta vneta alpinistka je v oporoki določila, naj jo pokopajo čim bližje vrhu omenjene gore, za katero je bila posebno navdušena. Geiger je izpolnil njeno zadnjo željo. Spremljal ga je njen mož in skupaj sta izkopala v sneg jamo ter položila v njo žaro s pokojničinin pepelom, nad njo pa postavila kamnitno piramido.

— Preiščite ostale prostore, jaz bom tega, ukaže svojima spremljevalcema.

Dr. M. ni zdržal v delovni sobi, preveč je bil razburjen v pričakovanju, kaj bo. Sel je z obema agentoma drugam, tja, kjer ni bilo skritega materiala.

Janko je površno pregledoval po sobi, odprl zdaj ta, zdaj oni predal, pobrskal po mapih in v eni izmed njih zagledal izvod »Proleterja«, glasila CK KPJ.

— Nesrečni človek, je pomislil, kako površno spravlja stvari.

bil predal in molčal — kaj je s tem policistom?

Njuna pogleda sta se srečala. Tudi Janko se je bojeval sam v sebi: ali naj doktorja pokara, da bo drugič bolje skrjal take reči, ali naj o vsem molči, pa naj si doktor potem razlaga, kakor si hoče. Bolje bo molčati, kaj se ve...

— Ničesar nisva našla, sta sporočila agenta.

Janko se je obrnil in šel proti vratom, pri katerih je stal dr. M., zdaj prej začuden kot preplašen. Janko mu je ostro pogledal v oči. Iznenada ga je udaril v obraz. In šel mimo njega.

le govorilo, da ga je ta čudni agent udaril zaradi neprevidnosti s partijskim materialom.

Bilo je v letu 1941, po okupaciji, ko je nekega jutra pri Janku v pisarni zvonil telefon. Klical ga je Božidar Bečarevič, zloglasni šef četrtega (protikomunističnega) odseka posebne policije.

— Pridi brž k meni, Janko, imam važno nalogo zate.

V Bečarevičevi sobi sta bila dva gestapovska oficirja. Bečarevič ju je predstavil in dejal:

— Skupaj moramo izvesti kočljiv posel, Sedi, Janko.

Nemca sta pazljivo ogledovala Janka.

— Je res zanesljiv človek? je nemško vprašal eden izmed gestapovcev.

— Brez skrbi, je zatrjeval Bečarevič. Sodi med naše najbolj zanesljive ljudi. Kartoteko vodi. Ne bojte se zanj.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Poveljstvo angleške mornarice je te dni prvič javno prikazovalo najmoderneje metode, s katerimi se lahko rešijo člani podmorniških posadk. Prezkuse so delali v 50 m globokem bazenu. Novi reševalni sistem omogoča mornarjem, da pridejo iz potopljenih podmornic na površino celi in zdravi in sicer brez dihalnih naprav. — Na sliki: Podmorničar je prišel na površino, oblečen je v posebno obleko, napolnjeno s toplim zrakom, ki ga varuje pred mrazom v morskih globinah

ŽRTEV LOVA ZA REKORDI

Tragična smrt Francozinje Paulette Weber, ki se je 230-krat dvignila z balonom

Vzhodno od Jütlanda so danski ribiči prejšnji ponedeljek opazili na Severnem morju plavajoč balon. Mislili so, da gre za meteorološki poskusni balon in hoteli so ga potegniti iz vode. Kmalu pa so opazili, da je k balonu pritrjena gondola, ki pa je bila pod vodo. Ko so jo potegnili iz vode, so našli v njej žensko truplo. Gre za 54-letno Francozinjo Paulette Weber iz Priza, ki se je že prej večkrat

z balonom dvignila v značne višave. V gondoli so našli potni list nekega moškega in zapestno uro. Zato so ribiči domnevali, da je morda nažer podjetne Francozinje padel iz gondole.

Paulette Weber je postala žrtev lova za rekordi. Pred dobrim letom je dosegla svetovni rekord v poletu z balonom za ženske. Kmalu pa je njen rekord prekosila Rusinja Kondratjeva, ki je letela z balonom 22 ur in 30 minut. Zdaj je hotela Francozinja Rusinji rekord iztrgati.

Webrova se je dvignila z balonom že 230 krat. Zadnjikrat se je dvignila prejšnjo nedeljo v francoskem mestu Peronne, da bi dosegla nov rekord. Svetovali so ji, naj leti od Calaisa nad Anglijo, če veter ne bi spremenil smeri. Brž pa ko bi balon zaneslo proti Dunquerqueu, naj bi se spustila na tla. Ker pa še nikjer niso opazili njenega balona na tleh, so mislili, da plava

nekje nad Anglijo. Šele pozneje so zvedeli, da je v nedeljo zvečer plul nad Dunquerqueom. Veter ga je potiskal na svet proti Danskim. Webrova je bila sama v gondoli. Pred startom ji je dal menažer svojo denarnico s potnim listom, denarjem in zapestno uro, ker je bila svojo uro in denar pozabila. Webrova je imela v Parizu modni salon.

Najvišji stolp

V Oklahoma Cityju so dogradili 480 m visok oddajni stolp ameriške televizijske oddajne postaje KWTW. To je najvišja stavba na svetu. Stolp je kakih 30 m višji od najvišjega nebotičnika Empire State Building v New Yorku. Oddajna postaja bo imela zdaj zelo veliko področje, na katerem bodo ljudje razločno videli slike na televizijskih aparatih.

more v takšnih primerih ničesar storiti.

Ne bilo bi mi tako hudo, ko bi stanovala pri dobro vzgojenih ljudeh. To pa sploh niso ljudje. To pravi tudi moj mož.

To vidi človek v vsem. Kar pogledamo stopnišče. Domenili sva se, da ga bova pometali menjaje. No, rada bi doživela, da bi ga pomela vsaj enkrat!

In če je pospravila kuhinjo, se lahko takoj znova lotim dela. Razen tega me zmeraj prežene iz nje. Ne morete pa si misliti, koliko časa prebijem v kuhinji! Komaj postavim jed na kuhalnik, že spet odhitim iz kuhinje. In zmeraj leže po kotih umazane čunje. Sami bi morali videti, kako kuha. Toda v to se ne vmešavam...

Največje zlo zanjo pa je otrok. Naš Peterček se niti ganiti ne sme. Ves dan sedi ponižno pri oknu, mene bi tako veselilo, če bi lahko skakal po vrhu. Komaj pa pade gumb od našega pridnega Peterčka, že je pod nami ogenj v strehi.

In zdaj spet ta ostudna rožica, saj ni konca ne kraja. Tako se mu čim dan za dnem...

A. F. C. Brosens

Tedaj začuje korake po hodniku. Brž zapre predal. Na vratih se pojavi doktor. Ni strpel drugje, sem ga je vlekel, da bi dognal, kako se bo izteklo. In kar je tukaj opazil, ga je še bolj začudilo. Policijski uradnik je pravkar zaprl predal, v katerem je bil »Proleter«, tega se je doktor zelo dobro zavedal. Zaprl je

— Tudi tukaj ni ničesar, reče osorno.

Napravili so zapisknik o preiskavi in v njem potrdili, da niso v stanovanju dr. M. ničesar našli.

Agenti sta si klofuto razlagala kot izraz Jankove mržnje do komunistov. Doktor je bil zadovoljen in si ni klofute preveč gugal k srcu. Toda nekaj mu je

(Iz holandsčine)

ZA DOBRO VOLJO

»Kako da se pišeš Gologranc, tvoja mati pa Zavrtnik?«
»Ker se je moja mati drugič poročila, jaz pa ne.«

Gospa de Jong (spodaj) pripoveduje sosedu, ki jo je prišla obiskat: »Takooo velika, sijajna rožal! Slučajno sem pogledala skozi okno in opazila tega otroka, kako tuli takooo lepo dajlo. Saj sami veste, kako pazimo na ta vrt. Stopila sem torej iz hiše in dejala (čisto prijazno, seveda): »Tega ne bi smel storiti, Peterček, to ni lepo.«

Tedaj pa se je začel ta paglavec dreti. In že je pridrela njegova mati in mi rekla prezirljivo: »Videti je, da niste imeli otrok.«

Jaz pa sem odgovorila: »Svojega otroka bi pač lahko počutili, da je treba na tuje rože paziti.«

Tedaj pa je nenadoma bruhnilo iz nje. Ne... i rada ponovila, kaj vse mi je rekla. Bila sem vsa iz sebe. In sami veste, kaj se zgodi z menoj v takšnih primerih. Kar sapa mi zapre, da ne spravim iz sebe niti besede. Samo molčim lahko.

Spodaj in zgoraj

ko, takšna sem. Tedaj vse prenesem in na vse molčim.

Proti grobosti je človek brez moči! pravim zmeraj možu. Mož pa mi pravi: »Moras se braniti, če te kdo napade.«

Toda jaz sem pač takšna. Z dostojnimi ljudmi bi kaj lahko živela pod isto streho. S takšnimi pa nikakor ne! To sploh niso ljudje, pravim: zmeraj možu.

In stopnišče! Kar poslušajte. Saj veste, da sva se bili domenili, da ga bo pometala en teden ona, drugi teden pa jaz. No, in če ga je pomela enkrat, je to mnogo.

Kar se pa tiče kuhinje, mi lahko verjamete, da lahko začnem znova, brž ko jo je ona pospravila. Tu stoji polno vedro, tam leži umazana čunja...

In kaj kuha! Saj se ne vmešavam v to, toda slučajno včas vidim, kaj kuha. Le kako more njen mož kaj takšnega trpeti!

Največje zlo pa je njen otrok. Ves božji dan škrtklja nad mojo glavo, ko da nekdo razbija nad me-

noj z železnim drogom. In zdaj spet te dalje, saj ni konca ne kraja. Tako se mučim dan za dnem...

Gospa de Vries (zgoraj) pripoveduje sosedu, ki jo je prišla obiskat: »Takooo majhna rožal! Slučajno sem pogledala skozi okno in opazila Peterčka s takooo majhno dal' v roki. Takoj sem pomislila: »Že spet bo tulila. In glej, že je prihitela na vrt, se zakadila v otroka in ga zgrabila za roko. Otrok je zatužil in že sem bila pri njem.«

Dejala sem čisto prijazno: »Ah, kolikšna škoda, gospa de Jong, kajne! Da, na moč me je mikalo, da bi ji rekla: »Videti je, da niste imeli otrok! Tedaj pa je bruhnilo iz nje. Morali bi jo bili slišati! Sram me je bilo vpričo sosedov. In si mi veste, kaj se zgodi z menoj v takšnih primerih. Kar sapa mi zapre, da ne spravim iz sebe niti besede. Samo molčim lahko, takšna sem. Proti grobosti je človek brez moči! pravim zmeraj svojemu možu, če je človek dobro vzgojen, ne

JURE

NAPISAL BROADAR, RISAL JEZERNIK

9. Tedaj se je prerinil v osrednje kuhar, ki je prihitel gledat, kaj se dogaja. »Dajte smrkavca menit! se je oglašil. »V kuhinji bi ga kravovo potreboval.« S pripravljanim hrano je imel belogardistični kuhar vedno sitnosti. Njemu samemu delo ni dišalo, drugim pa še manj. Komendant je premeril Jureta in kuinarja. »Pravi! je odlečil. »Pa ga vzemi.« Jure, ki je medtem ves čas mrzlično preudarjal, kako naj zbeži, si je vidno oddahnil.

10. Kuhar je odvedel Jureta v kuhinjo in mu kratko razložil njegove nove dolžnosti. »Tako, zdaj pa pohiti! je zaključil razlago in mu potisnil v roke vedro za vodo. »Prinesi vodo in ne pozabi da bi te bili že ustrelili, če bi ne bilo mene!« Leno se je pretegnil in gledal za odhajajočim fantom. Odslej se mu ne bo treba več pripraviti, kdo bo nosil vodo, cepil drva, lupit krompir in drgniti sajasto posodo...

11. Drugi dan je prišel iz trga mlad belogardistični kaplan, ki je bil dodeljen novi postojanki za vojaškega kurata. Pravzaprav je bil kaj malo podoben kaplanu. Oblečen je bil v sivozeleno uniformo in za pasom je imel pištolo. Njegov obraz je bil bleed in njegov pogled hladon in preračunljiv. Belogardisti so ga poznali iz trga. O njem se je šušljalo, da so po njegovih zaslugi zaprli več belogardističnih oficirjev, ki jih potem ni nihče več videl. Vstajali so in ga pozdravljali.

12. »Kako je, bratje?« jih je nagovoril prišlec. Med širokim rožanjem so mu belogardisti stiskali roko. Tudi kurat je pokazal zobo, hoteli si nadeti blag dušnopastirski nasmešek, ki pa so mu ni kdovekaj posročili. »Kako se držite?« je vprašal. »Enega smo predvčerajšnjim pihnil!« je poročal nekdo. Kurat je pohvalno pokimal: »Sem slišal, da!« Potem je odšel v hišo, kjer sta s komandantom sedla za mizo in se začela posvetovati.